

Nausėda vs. Šimonytė: ruszyło głosowanie przedterminowe »8

Jak się uchronić przed legionellą? »10

Ekspert radzi, jak bez wysiłku zaoszczędzić ok. 3 tys. euro rocznie »21

W Wilnie będzie więcej kąpielisk »28

„Baw się razem z nami!”. Rozśpiewany festiwal nad Solczą

Fot. salcinika.lt

W niedzielę, 19 maja, w Solecznikach odbył się tradycyjny 27. Festiwal „Pieśń znad Solczy”. W bogatej ofercie kulturalnej rejonu jest to najbardziej roztańczone i rozśpiewane doroczne wydarzenie. Na scenie parku miejskiego w tym dniu wystąpiło ponad 550 artystów, w tym — legendarne Czerwone Gitary. »6-7

Nowe zasady w polskiej ortografii od 2026 roku »12-13

ISSN 1392-0405

9 771392 040028

Dzień Wspólnot Narodowych: co trzeba dopracować? »14-15

KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

Birbynių g. 4a, 02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel. +370 260 84 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwilenski.lt).

Zastępcy red. naczelny:
Brygita Łapszewicz
(b.lapszewicz@kurierwilenski.lt)
Apolinary Klonowski (ds. online)
(a.klonowski@kurierwilenski.lt)

Dziennikarze: Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowik, Justyna Giedrojc,
Rajmund Klonowski, Anna Pieszko,
Antoni Radczenko, Marian Paluszkie-
wicz — fotoreporter.

Dział Promocji: Andrzej Podworski —
prenumerata (tel. +370 685 040 84),
kolport@kurierwilenski.lt), Jolanta
Balkiewicz — reklama (tel. +370 260
84 44, reklama@kurierwilenski.lt).

Wydawca: VšĮ „Kurier Wileński”

Druk: VšĮ „Vilnijos žodis”

Nakład: 2500 egz.

*Materialių niezamųowionych redakcija
nie zwraca. Zastrzega sobie prawo
do skracania i adiustacji tekstų.*

Za treść ogłoszeń redakcija nie odpowiada.

*Opinie Czytelników zawarte w ich listach
nie zawsze są zbieżne z opinią redakcji.*

DZIENNIK NALEŻY DO
EUROPEJSKIEGO
STOWARZYSZENIA GAZET
CODZIENNYCH
MNIJSZOŚCI
NARODOWYCH

Fundacja
**POMOC POLAKOM
NA WSCHODZIE**
im. Jana Olszewskiego

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy
za Granicą 2023-2024.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów
i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”
im. Jana Olszewskiego.

Aleksander Borowik

Wygląda na to, że lato rozpanoszyło się na całego. Ptactwo lata radośnie a do niego ochoczo dołączyły lotne... patrole policyjne. Kierowcy, patrząc im w oczy, nazywają ich aniołami stróżami, a za „skrzydłami”... wszyscy wiecie jak.

Ale „jest jak jest” i lepiej wiedzieć, czego nie można mówić przy spotkaniu „łeb w łeb” ze stróżami porządku, a pamiętać o 10 głównych grzechach drogowych!

1. Pierwsze przykazanie. „Możemy to jakoś załatwić?”. Proponowanie łapówki to przestępstwo, które jest surowo karane. Takie zachowanie może prowadzić do natychmiastowego aresztowania i poważnych konsekwencji prawnych. Bo... czasy się zmieniły i policjanci w strachu o swoje miejsce pracy, a w nadziei na premię, ochoczo wskazują w skórę Judaszy.

2. „Nie macie prawa mnie zatrzymywać!” – ciężkim grzechem jest kwestionowanie uprawnień policjanta do przeprowadzenia kontroli drogowej. Funkcjonariusze mają prawo do zatrzymywania pojazdów w celu sprawdzenia do-

Komentarz dnia

10 przykazań „na” policjantów

kumentów, stanu technicznego pojazdu oraz trzeźwości kierowcy. Podważanie ich uprawnień może jedynie zaostreć sytuację i prowadzić do dodatkowych problemów.

3. „Śpieszy mi się — mogę już jechać?”. Okazywanie pośpiechu może być odebrane jako brak szacunku i wywieranie presji na funkcjonariusza. Policjant może poczuć się zmuszony do szczegółowego sprawdzenia Twojej osoby i pojazdu, a to może wydłużyć kontrolę. Lepiej spokojnie poczekać na zakończenie wszystkich formalności.

4. „Nie wiedziało(a)m, że tego nie można robić...”. Kolejny błąd. Niewiedza nie jest usprawiedliwieniem w przypadku złamania przepisów. Kierowcy są zobowiązani do znajomości i przestrzegania przepisów ruchu drogowego.

5. „Nie macie nic lepszego do roboty?”. A to już agresja! Komentarze tego rodzaju mogą być odebrane jako brak szacunku do pracy policji.

6. „A mój znajomy policjant...”. Odwoływanie się do znajomości z innymi funkcjonariuszami w celu uniknięcia odpowiedzialności jest złym pomysłem. Policjant przeprowadzający kontrolę może odebrać to jako próbę wywierania nacisku lub manipulacji.

7. „Nie mam przy sobie dokumentów”. Owszem, to nie grzech, bo policjant może w komputerze wystukać dane zatrzymanego, ale, po pierwsze, przedłuży to czas kontroli, a po drugie... takie tłumaczenie za granicą nie przejeżdżie.

8. „Nie piłem(a)m, nie macie prawa mnie sprawdzać!”. Stop. Jeżeli policjant ma powody do podejrzeń, że mogło(a)ś prowadzić pojazd pod wpływem alkoholu lub innych substancji odurzających, ma prawo przeprowadzić odpowiednie testy. Odmawianie kontroli może skutkować surowymi konsekwencjami (maksimum kary) czy przewiezieniem do szpitala w celu pobrania krwi.

9. „Wiecie, kim jestem?”. Próby zastraszenia policjantów swoją pozycją społeczną czy zawodową są bardzo złym pomysłem. Funkcjonariusze muszą traktować wszystkich obywateli równo i zgodnie z przepisami prawa.

10. „Wszystko mam w porządku, nic nie musicie sprawdzać”. Unikanie kontroli i sugerowanie, że wszystko jest w porządku, bez pozwolenia policjantowi na wykonanie jego obowiązków, może wywołać podejrzenia i prowadzić do jeszcze dokładniejszej rewizji.

Szerokiej drogi! ■

KURIER
WILEŃSKI
DZIAŁ REKLAMY I OGŁOSZEŃ
Wilno, Birbynių 4A, 2 piętro, 10 gabinet,
tel./faks. 85 260 84 44, e-mail: reklama@kurierwilenski.lt
Zapraszamy w godz. 8.00 - 16.30 (w dniach pracy)

W centrum Wilna, na placu Łukiskim, 18 maja odbył się koncert pt. „Litwa – dla dzieci wolności” Fot. Dainius Labutis, ELTA

Pielgrzymka śladami ks. Obrembskiego

7 czerwca br. odbędzie się tradycyjna XII Piesza Pielgrzymka Śladami Księdza Prałata Józefa Obrembskiego na trasie Suderwa – Mejszagola.

Komitet Organizacyjny dbając o dalsze pieczołowite pielęgnowanie prawd wiary naszych przodków, wartości chrześcijańskich oraz tradycji rejonu wileńskiego, ponadto kultywując wartości, postawę i ideały, upowszechniając słowa nauki, jakimi się kierował śp. Czcigodny Kapłan Józef Obrembski w życiu, postawił za zadanie, by podążając wytyczonym szlakiem Księdza Prałata we wspólnej modlitwie, przez posługę dla innych, nadawanie

intencji i sensu wysiłkom, pogłębiać swą wiarę, kształtować świadomość i postawę patriotyczną.

W tegorocznej pielgrzymce poprzez wspólną modlitwę, konferencje, rozważania Słowa Bożego będzie pogłębianą m. in. wiedza na temat wartości rodziny chrześcijańskiej, Bożego Miłosierdzia, ważności Aktu Intronizacji Chrystusa Króla w rejonie wileńskim.

Serdecznie zapraszają mieszkańców rejonu wileńskiego, młodzież oraz wszystkich chętnych do udziału w pielgrzymce! Pątnikom będzie towarzyszył Czcigodny Ksiądz Wiktor Kudriaszow. Pielgrzymowaniu będą przyświecać

słowa: „Odpowiedzmy na Bożą miłość!”.

Rejestracja odbywa się do dnia 31 maja br. pod adresem e-mail:

janina.klimasevska@vrsa.lt
Program:

9.00 godz. — wyruszenie pielgrzymów w kierunku Mejszagoly z kościoła pw. Świętej Trójcy Suderwie. Nauka, konferencje;

14.00 godz. — uroczysta Msza św. w kościele pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Mejszagole;

15.30 godz. — modlitwa / apel przy grobie ks. Józefa Obrembskiego.

Do zobaczenia na pielgrzymim szlaku! ■

Organizatorzy

„Ci, których kochamy, nie umierają nigdy,
bo miłość to nieśmiertelność”
— Emily Dickinson

Łącząc się w żalobie i smutku składamy wyrazy szczerego żalu i współczucia
Wieloletniej naszej współpracownicy

Danucie Kamilewicz-Rucińskiej

z powodu śmierci Mamy

Zespół redakcyjny „Kuriera Wileńskiego”

Imieniny

21 maja

Antiocha, Donata,
Krzysztofa, Piotra,
Przeclawa, Ryksa,
Serapiona, Teobalda,
Tymoteusza, Wiktora,
Wszemira

22 maja

Doriana, Emila, Heleny,
Julii, Marcjana, Romana,
Ryty, Wiesława, Wisława

Cytat dnia

„Przeciętna emerytura powinna rosnać szybciej niż planowano – już w 2026 roku może osiągnąć 50 proc. średniego wynagrodzenia” – oświadczyła minister opieki socjalnej i pracy Litwy Monika Navickienė.

Liczba dnia

1 000 000

– tyle węgory europejskich planuje się wpuścić do 63 zbiorników wodnych na Litwie

ENERGETYKA Propozycja przedłużenia ulgi na ogrzewanie

Litewska Partia Socjaldemokratyczna (LSDP) zaproponowała przedłużenie ulgi w podatku VAT na ogrzewanie miejskie po jego wygaśnięciu w maju. Zgodnie z nową propozycją, ulga miałaby obowiązywać od października tego roku do końca kwietnia 2025 r. Socjaldemokraci argumentują, że wzrost cen energii negatywnie wpływa na gospodarstwa domowe o niskich i średnich dochodach. Według badań, blisko jedna czwarta litewskich gospodarstw domowych ma trudności z opłacaniem rachunków za energię. Przedłużenie zerowego VAT na ogrzewanie miejskie mogłoby pomóc złagodzić finansowe trudności konsumentów.

BANKI LBA: krytyka przedłużającej się debaty dot. składki

Prezes Litewskiego Stowarzyszenia Bankowego (lit. Lietuvos bankų asociacija, LBA), Eivilė Čipkutė, ostrzega, że przedłużenie bezterminowej składki solidarnościowej na banki oznaczałoby wprowadzenie nowego podatku. Čipkutė zauważa, że roczne dyskusje na temat zmian podatkowych sprawiają, że środowisko inwestycyjne na Litwie jest nieprzewidywalne i stanowi poważną destabilizację polityczną. Przewodniczący sejmowej Komisji Budżetu i Finansów, Mindaugas Linigė, sugeruje, że przedłużenie podatku solidarnościowego

jest możliwe, ale potrzebne są trwałe źródła finansowania obronności. Bank Litwy przewiduje, że banki zapłacą w tym roku około 220 mln euro więcej składki solidarnościowej. Rządzący nie wykluczają przedłużenia składki o kolejny rok.

AFGANISTAN Litwinka ranna w zamachu na turystów

Państwo Islamskie (ISIS) przyznało się do ataku na turystów w Afganistanie, w którym zginęło trzech Hiszpanów i trzech Afgańczyków, a osiem osób zostało rannych, w tym Litwinka. Dżihadystyczna grupa twierdzi, że ostrzelała grupę turystów podczas zakupów na targu w Bamiyan. ISIS powiedziało, że atak był wymierzony w „obywateli krajów koalicji”, a sam atak stanowił odpowiedź na działania koalicji walczącej z ISIS na Bliskim Wschodzie. Talibowie zatrzymali siedmiu podejrzanych w związku z tym atakiem. Władze regionu Bamiyan, zamieszkiwanego głównie przez społeczność szyicką Hazara, są często celem ataków ze strony ISIS. Zamach na zagranicznych turystów, w tym Litwinkę, jest pierwszym tak krwawym incydentem od powrotu talibów do władzy w 2021 r. Hiszpańscy urzędnicy potępili atak i pracują nad sprowadzeniem ciał do kraju i sprowadzeniem rannych. Litewskie MSZ zaleca unikanie podróży do Afganistanu ze względu na niebezpieczeństwo ataków terrorystycznych.

BALTYK Ewakuacja rannego obywatela Łotwy

Litewskie Siły Zbrojne poinformowały, że w niedzielę odbyła się akcja ewakuacji rannego obywatela Łotwy z łodzi rybackiej na Morzu Bałtyckim. Śmigłowiec Sił Powietrznych wystartował z 1. posterunku poszukiwawczo-ratowniczego w Nemirseta o 23:13 i przetransportował rannego do karetki

pogotowia w Ventspils. Zgłoszenie o rannym Łotyszu na łodzi rybackiej pod litewską flagą wpłynęło ok. godz. 21:00 dnia 19 maja. Cała operacja przebiegła pomyślnie.

WILNO Odbył się marsz poparcia obrońców Mariupola

W poniedziałek 20 maja odbył się marsz w Wilnie, mający na celu zwrócenie uwagi na los obrońców Mariupola, którzy wciąż są więzieni w Rosji. Organizatorami akcji byli Ukraińska Grupa Młodzieżowa, Stowarzyszenie Rodzin Obrońców Azowstal oraz Arkadij Winokur, który jest również organizatorem wieców poparcia dla Ukrainy. Marsz rozpoczął się na placu Ratuszowym i przeszedł na plac Katedralny, gdzie odbył się wiec poparcia dla byłych bojowników. Rodziny obrońców Mariupola nie mają kontaktu z więźniami od maja 2022 r. Mariupol został zdobyty przez Rosjan w 2022 r. po trzymiesięcznej bitwie, w której zniszczono większość miasta. W Mariupolu odnotowano wiele rosyjskich zbrodni wojennych, np. zbombardowanie teatru, w którym schronili się pracownicy placówek oświatowych z podopiecznymi dziećmi. Ostatni obrońcy oddziału Azow poddali się w maju tego roku. Według Ukrainy przewieziono na obszary kontrolowane przez Moskwę ponad 260 żołnierzy, w tym kilku ciężko rannych.

GRANICA Šimonytė i Bilotaitė odwiedziły lotników i Miedniki

Premier Ingrida Šimonytė i minister spraw wewnętrznych Agnė Bilotaitė w poniedziałek 20 maja odwiedziły Zarząd Lotnictwa Straży Granicznej w Połukniu i przejście graniczne w Miednikach. Premier została poinformowana o wyzwaniach związanych z lotnictwem, w tym o postępach w zakupie nowych śmigłowców i dostępnych bezzałogowych statkach powietrznych.

Omówione zostały także wyzwania związane z ochroną granicy z Białorusią, po wzmożonej fali nielegalnej migracji. Wizyta ma na celu zapoznanie premier z działalnością i perspektywami rozwoju lotnictwa pograniczników oraz z wdrożeniem systemu wjazdu i wyjazdu przez granicę UE.

NAUKA Naukowcy z VDU skanują genom żubra

Naukowcy z Uniwersytetu Witolda Wielkiego (VDU) planują zeskanować genom żubrów żyjących na Litwie. To pierwsze takie badanie na świecie. Celem jest zrozumienie, jak ocalałe żubry są powiązane z tymi, które istniały 500 lat temu. Skanowanie genomu pozwala na odczytanie unikatowego zestawu genów organizmu, co może pomóc w lepszym rozumieniu ewolucji, ochrony zagrożonych gatunków i opracowaniu bardziej odpornych zwierząt. Na Litwie żyje około 300 żubrów na wolności, co stanowi drugą co do wielkości populację w Europie. Skanowanie umożliwi lepsze zarządzanie populacją i uniknięcie krzyżowania linii genetycznych.

TURYSTYKA Planowany wzrost eksportu usług do 2 mld euro

Turystyka na Litwie rozwija się dynamicznie, a eksport usług turystycznych ma wzrosnąć do 2 mld euro w 2030 r. Takie prognozy przewiduje Litewska Turystyczna Mapa Drogowa (mapa drogową, ang. roadmap, lit. kelrodis — plan akcentujący kolejne kamienie milowe projektu), projekt strategii turystycznej do 2030 r. Obecnie eksport podróży stanowi do 17 proc. całkowitego eksportu usług Litwy. Planuje się także zwiększenie udziału turystyki w wartości dodanej, który ma wynieść 3,9 proc. w 2025 r. i 4,47 proc. w 2030 r. W ramach strategii planowane jest uruchomienie międzynaro-

dowego przewodnika Michelin na Litwie. W kraju działają 53 centra informacji turystycznej, 245 biur podróży oraz liczne hotele, pensjonaty i kempingi. Nadchodzące inwestycje mają na celu wzmocnienie pozycji kraju jako lidera turystyki.

WILNO Uczczono pamięć Tatarów Krymskich

W Wilnie w sobotę, 18 maja, odbyło się upamiętnienie 80. rocznicy zesłania Tatarów krymskich. Uroczystości zostały zorganizowane pod pomnikiem ofiar okupacji sowieckiej, w pobliżu dawnej siedziby KGB. Wydarzenie to jest jednocześnie częścią corocznych obchodów Dnia Żałoby i Nadziei, które upamiętniają deportacje mieszkańców Litwy, które w dużej mierze dotknęły także Polaków. 18 maja 1944 r., na rozkaz Stalina, ponad 200 tys. Tatarów krymskich zostało deportowanych z Półwyspu Krymskiego do Azji Środkowej i Syberii — Tatarzy nazywają te wydarzenia słowem Sürgünlik, czyli wygnanie. W ciężkich warunkach transportowano ich w bydłowych wagonach, przez co niemal połowa zmarła w drodze lub na miejscu zesłania. W 2019 r. Sejm uznał tę masową deportację za ludobójstwo.

OBRONA Ministrowie Litwy i Łotwy omówili zdolności wojskowe w regionie

W piątek, 17 maja, szefowie resortów obrony Litwy i Łotwy omówili sposoby wypełnienia luk w zdolnościach wojskowych w regionie. Wspomnieli o konieczności skłonienia sojuszników do skupienia się na najważniejszych brakujących zdolnościach. Minister ochrony kraju Laurynas Kasčiūnas podkreślił znaczenie przyspieszenia wdrażania modelu rotacyjnego NATO w dziedzinie obrony powietrznej. Omówiono również zbliżający się szczyt NATO i stanowiska państw bałtyckich. Ministrowie

wymienili także poglądy na temat wdrażania Bałtyckiej Linii Obronnej, czyli kompleksu fortyfikacji na granicy z Rosją i Białorusią.

WYBORY VRK potwierdziła: referendum nie ma mocy

Referendum w sprawie obywatelstwa odbyło się, ale nie podjęto żadnej decyzji, poinformowała w niedzielę, 19 maja, Główna Komisja Wyborcza (VRK). VRK potwierdziła, że ponad połowa, czyli 1 mln 429 tys. (59,5 proc.), osób uprawnionych do głosowania wzięła udział w referendum. Za poprawką do konstytucji dotyczącą posiadania podwójnego obywatelstwa zagłosowało 1,043 mln osób (74 proc.), natomiast przeciw głosowało 357 tys. (25 proc.). 2 proc. kart do głosowania zostało natomiast unieważnionych. Zgodnie z ustawą, przyjęcie poprawki do konstytucji wymagało głosów co najmniej połowy wszystkich uprawnionych do głosowania — nie mylić ze wszystkimi, którzy głosowali. W tym wypadku zabrakło około 156 tys. głosów. To już drugi raz, kiedy obowiązkowe referendum w tej sprawie nie doszło do skutku. Aktualnie Konstytucja Litwy zabrania posiadania podwójnego obywatelstwa, z pewnymi wyjątkami. Sąd Konstytucyjny podkreśla, że tylko zmiana Konstytucji na podstawie referendum może otworzyć drzwi dla większej liczby obywateli Litwy do posiadania dwóch obywatelstw.

Str, opr. Alicja Klonowska na podst. BNS, mat. pras., inf. wł.; Fot. Fot. ELTA, VRK; alicja.klonowska@kurierwilenski.lt

„Baw się razem z nami!”. Rozśpiewany festiwal nad Solczą

Artyści, którzy wystąpili podczas 27. odsłony festiwalu reprezentowali liczne zespoły folklorystyczne działające w rejonie sołecznickim, wystąpiła też młodzież z trzech szkół muzycznych rejonu, zaprezentowały się chóry, orkiestra, grupa baletu, a nawet najmłodszy artyści z przedszkola. Zwieńczeniem koncertu był występ legendarnego zespołu Czerwone Gitary.

Festiwal „Pieśń znad Solczy” co roku prezentuje piękno, wielobarwność, różnorodność i bogactwo zespołów artystycznych działających w rejonie sołecznickim. Organizatorzy Festiwalu „Pieśń znad Solczy”, Centrum Kultury Samorządu Rejonu Sołecznickiego, wskazują, że festiwal jest realizowany jako element promocji polskiej kultury i tradycji

ludowej, ma charakter imprezy promującej rejon sołecznicki jako region w większości zamieszkały przez Polaków.

Święto rozpoczęło się od Mszy św. celebrowanej przez ks. proboszcza Rusłana Wilkiela. 19 maja w Kościele Katolickim przypadła uroczystość Zesłania Ducha Świętego, toteż w homilii kapłan odniósł się do zbawczego działania Ducha Świętego w naszym życiu.

Zebranych uczestników festiwalu oraz licznych widzów przywitał Zdzisław Palewicz, mer Samorządu Rejonu Sołecznickiego, który podkreślił polski charakter festiwalu oraz potrzebę zachowywania rodzimej kultury.

„Pieśń znad Solczy to jedna z najpiękniejszych imprez kulturalnych nie tylko w rejonie sołecznickim, ale i na Wileńszczyźnie.

Zainicjowany w 1995 r. festiwal jest przede wszystkim festiwalem kultury polskiej. To między innymi poprzez to wydarzenie chcemy kultywować kulturę polską, śpiew i taniec ludowy, promować tę ogromną wartość wyrażoną w kulturze narodowej i ludowej” – zagaił święto Zdzisław Palewicz, dziękując jednocześnie artystom za działalność na rzecz szerzenia kultury polskiej w rejonie sołecznickim.

Wśród dostojnych gości festiwalu znaleźli się: Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Litewskiej Konstanty Radziwiłł, Konsul Rzeczypospolitej Polskiej na Litwie Irmina Szmalec, poseł na Sejm RL Rita Tamašunienė, prezes Rady Polonii Świata Jarosław Narkiewicz, delegacja z Polski.

7.>

■ 27. Festiwal „Pieśń znad Solczy” zaprezentował wielobarwność i bogactwo kulturalne rejonu sołecznickiego

6.>>

Ambasador Konstanty Radziwiłł dziękował solczanom za pielęgnowanie kultury polskiej i troskę o ojczysty język. „Zapewniam, że Rzeczpospolita Polska jest z Państwem, jesteśmy z wami, przedstawiciele różnych środowisk. Stanowimy jedną wielką polską rodzinę, a takie święto jest miejscem, kiedy przeżywamy to w sposób szczególny” — powiedział dyplomata, życząc zebrany dobrej zabawy.

Tej zaś nie brakło. W pierwszej części programu zatytułowanego „Dźwięcz, Pieśń znad Solczy” zaprezentowały się dobrze znane publiczności i lubiane zespoły folklorystyczne działające w poszczególnych miejscowościach na terenie całego rejonu sołecznickiego. Na scenie parku miejskiego wystąpiły: „Solczanka” i „Solczanie” z Sołeczniaka, „Ejszyszcianie” i „Kwiaty Polskie” z Ejszyszek, „Gromada” i „Znad Mereczanki” z Jaszun, „Turgielanka” z Turgiel, „Łałymka” z Białej Waki. Zaprezentowały one najpiękniejsze pieśni i tańce ludowe z różnych regionów Polski oraz Wileńszczyzny.

W drugiej części festiwalu pt. „W rytmie wiosny” wystąpili najmłodsi artyści — uroczy wychowankowie przedszkola „Bajka” w Sołeczniakach. Zaprezentowali się również zdolni artyści ze Szkoły Sztuk Pięknych im. S. Moniuszki — chóry, orkiestra dęta i orkiestra akordeonistów, grupa tancerek baletu. Zaśpiewali soliści Jolanta Prowłocka i Zdzisław Palewicz jr., a także chóry szkół muzycznych w Ejszyskach i Jaszunach.

Zwieńczeniem festiwalu był koncert legendy muzyki rozrywkowej, zespołu Czerwone Gitary, który wykonywał swe największe przeboje wspólnie z licznie zgromadzonymi słuchaczami. Występy zespołu spotkały się z gorącym przyjęciem publiczności.

„Sołeczniaki! Było pięknie. Dziękujemy za entuzjastyczne przyjęcie. Dawno nikt nas nie nakłonił do trzech piosenek na bis” — napisali artyści Czerwonych Gitar w sieci społecznościowej. ■

A.P. na podst. salcininkai.lt
Fot. salcininkai.lt

■ Ks. proboszcz Rusłan Wilkiel przypomniał w homilii o zbawczym działaniu Ducha Świętego w naszym życiu

■ Występ legendarnego zespołu Czerwone Gitary został przyjęty w Sołeczniakach entuzjastycznie

■ Na scenie w Sołeczniakach zaprezentowali się młodzi artyści

Ruszyło głosowanie przedterminowe

26 maja odbędzie się II tura wyborów prezydenckich, w której ponownie spotkają się Gitanas Nausėda oraz Ingrida Šimonytė. Dzisiaj, 21 maja, rozpoczyna się głosowanie przedterminowe, które potrwa trzy dni.

19 maja Główna Komisja Wyborcza (VRK) ostatecznie zatwierdziła wynik I tury wyborów prezydenckich. Zwycięzcami oficjalnie zostali ogłoszeni Gitanas Nausėda i Ingrida Šimonytė. Urzędujący prezydent w I turze zdobył 43,95 proc. głosów, natomiast szefowa rządu — 20,05. Dwoje kandydatów, podobnie jak w 2019, ponownie zawalczą o fotel prezydencki. Sytuacja jest o tyle inna, że przed pięcioma laty liderką I tury była Šimonytė, która wówczas zdobyła 31,31 proc., natomiast Nausėda zebrał o niecały procent mniej. Tym niemniej, w II turze Nausėdę poparło 65,68 proc. głosujących a Šimonytė — 33,04 proc.

WYBORCY SĄ AKTYWNIJSI

„W głosowaniu wzięło udział prawie 1 mln 440 tys. osób, co stanowi 59,95 proc. ogółu wyborców, nieważnych kart do głosowania — 11 607, ważnych — 1 mln 428 tys.” — poinformowała w niedzielę przewodnicząca VRK Lina Petronienė. Dodała, że w porównaniu z poprzednimi wyborami prezydenckimi aktywność wyborcza wzrosła o 2,59 proc. Zdaniem szefowej VRK w tym roku głosowało dodatkowych 13 tys. wyborców. „To jest mniej więcej tyle, ile posiada wyborców rejon jezioroski” — zaznaczyła Petronienė.

21 maja rozpoczęło się głosowanie przedterminowe, które potrwa do czwartku. Wyborca może zagłosować w każdej jednostce samorządowej na terytorium Litwy. Lokale wyborcze będą otwarte w godzinach 7.00-20.00.

Na terytorium Wilna, w dniach 21-23 maja, będzie działało 5 lokali wyborczych: w gmachu stołecznego samorządu przy ul. Konstitucijos 3; w Szkole Przedsiębiorczości Uniwersytetu Wileńskiego przy alei Saulėtekio 22; na placu Andrieja Sacharowa przy Domu Prasy; na placu Łukiskim; w gmachu samorządu rej. wileńskiego przy ul. Rinktinės 50. W rejonie wileńskim będzie można ponadto oddać swój głos w Centrum Kultury w Nie-

■ We wtorek ruszyło głosowanie przedterminowe, które potrwa trzy dni **Fot. M. P.**

menczynie. Mieszkańcy rej. sołecznickiego będą mogli zagłosować przedterminowo w gmachu samorządu. To samo dotyczy mieszkańców Trok.

W dniach 22-24 maja głosowanie odbędzie się w szpitalach, instytucjach opieki socjalnej, jednostkach wojskowych oraz więzieniach. 24-25 maja odbędą się wybory w domach. W domu mają prawo zagłosować osoby niepełnosprawne, opiekujące się chorymi, osoby chore oraz mające ponad 70 lat.

UPRAWNIENIA PREZYDENTA

Ustrój polityczny Litwy przez ekspertów jest określany jako parlamentarno-prezydencki. Zgodnie z litewskim ustawodawstwem prezydent decyduje o podstawowych kierunkach polityki zagranicznej i wspólnie z rządem realizuje politykę zagraniczną. Podpisuje umowy międzynarodowe i oddaje je do Sejmu do ratyfikacji. Na wniosek rządu mianuje i odwołuje ambasadorów.

W przypadku polityki wewnętrznej to pierwsza osoba w państwie, jest również głównodowodzącym sił zbrojnych. Prezydent przewodniczy Radzie

Obronnej oraz za zgodą Sejmu powołuje i odwołuje naczelnego dowódcę armii. Poza tym za zgodą Sejmu powołuje i odwołuje szefa rządu. Zgodnie z wyjaśnieniami Sądu Konstytucyjnego z 1998 r. prezydent może zatwierdzić tylko takiego kandydata na premiera, którego przedstawi mu większość sejmowa. Prezydent może zgłaszać własne projekty ustaw w Sejmie. Głowa państwa może zawetować każdy akt prawny przyjęty przez Sejm, jeśli jednak większość parlamentarna odrzuci weto prezydenckie, to wówczas on jest zobowiązany do podpisania ustaw.

Po odzyskaniu niepodległości Litwa posiadała pięciu prezydentów. Pierwszym prezydentem był Algirdas Brazauskas, który rządził w latach 1993-98. Drugim prezydentem został Valdas Adamkus. W 2003 r. Adamkus przegrał z Rolandasem Paksasem, który po roku został usunięty ze stanowiska w drodze impeachmentu. Prezydentem został ponownie Valdas Adamkus. W 2009 r. prezydentem została Dalia Grybauskaitė, która rządziła Litwą przez dwie kadencje. W 2019 r. nowym prezydentem został Gitanas Nausėda. ■

Opr. Antoni Radczenko

Na Monte Cassino oddano hołd bohaterom

Tym, którzy „ducha oddali Bogu, ciało ziemi włoskiej, a serce Polsce”, zdobywając 18 maja 1944 r. Monte Cassino, oddano w sobotę hołd na polskiej nekropolii we Włoszech. Z tego miejsca, polegli żołnierze wołają do Europy o odpowiedzialność, wołają: nie dopuście, aby rosyjski imperializm się rozlał — powiedział prezydent RP Andrzej Duda.

Obchody 80. rocznicy bitwy na Polskim Cmentarzu Wojennym na Monte Cassino, rozpoczęła połowa msza św. oraz modlitwa duchownych innych wyznań. „Dzisiaj w 80. rocznicę tej bitwy, nie tylko sztandary chylą czoła, ale chyli czoła prezydent Rzeczypospolitej, my wszyscy tutaj. Zgromadziła nas wdzięczność za bohaterską postawę żołnierzy 2. Korpusu Polskiego pod dowództwem gen. Władysława Andersa. Zgromadziło nas też przekonanie, że kultywowanie pamięci służy naszej osobistej i narodowej tożsamości. Tym samym decyduje o naszej teraźniejszości i przyszłości, stąd tak ważna jest ta pamięć” — powiedział w homilii biskup połowy Wojska Polskiego Wiesław Lechowicz.

Podczas uroczystości ks. ppłk. Marcin Janocha odczytał także list od papieża Franciszka. „To miejsce i ta uroczystość, upamiętniające wielką bitwę i bohaterów, którzy za Boga, Honor i Ojczyznę oddali swe młode życie, niech będą wołaniem słyszonym do krańców ziemi: Zaprzestańcie prowadzić wojny! Nigdy więcej szaleństwa wojny, agresji, nienawiści i pogardy dla drugiego człowieka. Niech zapanuje pokój” — zaapelował Ojciec Święty.

Po mszy odbyła się główna ceremonia w asyście kompanii reprezentacyjnej Wojska Polskiego. W uroczystości wziął udział prezydent RP Andrzej Duda z małżonką Agatą Kornhauser-Dudą, prezydent Włoch Sergio Mattarella, księżna Edynburga Zofia, szef Urzędu ds. Komitantów i Osób Represjonowanych Lech Parell, marszałek Senatu Małgorzata Kidawa-Błońska, wicemarszałkowie Senatu Rafał Grupański i Maciej Żywno, wicemarszałek Sejmu Dorota Niedziela, ambasador Polski

we Włoszech Anna Maria Anders, córka gen. Władysława Andersa, przedstawiciele najwyższych władz państwowych Nowej Zelandii, Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz Australii, weterani 2. Korpusu Polskiego.

Weterani 2. Korpusu Polskiego, którzy oddali hołd swojemu dowódcy i poległym towarzyszom broni, obecnością na Monte Cassino po raz kolejny przypomnieli, że „ducha oddali Bogu, ciało ziemi włoskiej, a serce Polsce”.

Prezydent Duda podkreślił, że pod Monte Cassino polscy bohaterowie walczyli o to, aby „otworzyć drogę do wolności”. „Oni o Polskę walczyli, za Polskę ginęli. Ilu z nich, idąc obok czołgów (...), mówiło sobie, że podążają ciemną doliną, ale zła się nie ulękną. Są tutaj ci, którzy nigdy nie wrócili z tej wielkiej bitwy. Są tu na tym cmentarzu, tutaj zostali” — powiedział.

Nawiązał w swoim przemówieniu do trwającej na Ukrainie wojny. Jak mówił, podobnie jak w 1939 r. jest to agresja rosyjska. Zwrócił

przy tym uwagę, że wielu ludzi zapomniało, iż zaraz po hitlerowskich Niemczech, które napadły Polskę w 1939 r., Polskę napadła sowiecka Rosja. „Jako sojusznik Niemiec rozdarła Polskę na dwie części i to właśnie z tej sowieckiej okupacji szli żołnierze, którzy tutaj zginęli” — przypomniał.

Anna Maria Anders, córka gen. Andersa, która jest obecnie ambasadorem Polski we Włoszech, w imieniu weteranów i ich rodzin dziękowała wszystkim za przybycie na uroczystość. Zwróciła uwagę, że rząd komunistyczny po wojnie spowodował, że nie mówiło się o deportacji Polaków do Rosji. „A przeszło milion osób deportowano właśnie do Rosji” — podkreśliła.

18 maja 1944 r. po niezwykle zaciętych walkach 2. Korpus Polski dowodzony przez gen. Władysława Andersa zdobył Monte Cassino wraz ze znajdującym się tam klasztorem. W bitwie zginęło 923 polskich żołnierzy, 2931 zostało rannych, a 345 uznano za zaginionych. ■

Katarzyna Krzykowska, PAP

■ Uroczystości 80. rocznicy bitwy pod Monte Cassino Fot. Marek Borawski, KPRP

Legionella atakuje. Jak się uchronić?

Honorata Adamowicz

Na Litwie rośnie liczba zakażeń legionellozą. W tym roku odnotowano już cztery zgony z powodu tej choroby.

— Przypadki legionellozy (choroby legionistów) są rejestrowane i zgłaszane każdego roku na Litwie. W latach 2013-2023 w kraju zarejestrowano łącznie 188 przypadków choroby legionistów, w tym 71 przypadków w 2023 r. W UE obserwuje się ogólną tendencję wzrostową zachorowalności na chorobę legionistów. Przyczyny wzrostu zachorowań nie są do końca jasne, ale mogą być związane ze zmieniającą się strategią testowania choroby legionistów, z częstszymi testami na obecność mikroorganizmu wywołującego zapalenie płuc — poinformowano nas w Narodowym Centrum Zdrowia Publicznego (NVSC).

JAKOŚĆ WODY: DOBRA

Specjaliści uspokajają twierdząc, woda pitna na Litwie spełnia normy higieniczne i nie ma powodu do obaw o pogorszenie jej jakości. Jeśli chodzi o zapobieganie legionellozie, ważne jest zapewnienie odpowiedniej konserwacji systemów wodnych, utrzymywanie ciepłej i zimnej wody w odpowiedniej temperaturze, okresowe czyszczenie głowic prysznicowych i kranów itp.

„Bakterie legionella występują w niewielkich ilościach w środowisku naturalnym, takim jak woda w rzekach i jeziorach oraz wilgotna gleba, a także w większych ilościach w systemach ciepłej i zimnej wody w obiektach przemysłowych i publicznych. Ze środowiska naturalnego bakterie mogą przedostać się do sztucznych zbiorników i systemów wodnych. Źródłem zakażenia bakteriami legionella mogą być systemy zimnej i ciepłej wody, krany i głowice prysznicowe, spłuczki toaletowe, baseny, wanny lecznicze, gorące źródła, fontanny, myjnie samochodowe, nawilżacze powietrza, urządzenia nawadniające itp.” — tłumaczą specjaliści NVSC.

Średni okres inkubacji choroby legionistów wynosi 2–10 dni, w rzadkich przypadkach nawet do 20 dni. Choroba legionistów charakteryzuje się zapaleniem płuc, któremu towarzyszy gorączka, kaszel, duszności, bóle mięśni i głowy. Średnio u 25-50 proc. pacjentów może wystąpić biegunka i możliwa jest utrata przytomności. Choroba jest leczona antybiotykami.

JAK SIĘ CHRONIĆ?

Żeby nie zarazić się legionellą, specjaliści zalecają przestrzeganie następujące zasady:

1. Utrzymywanie właściwej temperatury. Aby zapobiec rozwojowi groźnych dla zdrowia bakterii (legionella) w instalacjach wodnych, należy przede wszystkim utrzymywać wodę w odpowiedniej temperaturze: gorąca woda powinna być zawsze wystarczająco gorąca (co najmniej 50°C w kranach), a zimna woda powinna być zawsze wystarczająco zimna (nie więcej niż 20°C). Mieszkańcy prywatnych domów lub bloków mieszkalnych, którzy sami wytwarzają ciepłą wodę (za pomocą elektrycznych podgrzewaczy wody, tzw. „bojlerów”), również muszą przestrzegać tej zasady.

2. Spuścić stojącą wodę. Ciepła woda w systemach zaopatrzenia w wodę nie może stagnować. To właśnie stojąca woda o niewłaściwej temperaturze ma tendencję do rozmnażania bakterii, dlatego po dłuższej przerwie w korzystaniu z ciepłej wody, na przykład po powrocie z wakacji trwających dwa tygodnie lub dłużej, przed wzięciem prysznica należy najpierw spłukać ciepłą wodę w każdym kranie w domu silnym strumieniem przez 5 minut. Tyle czasu potrzeba, aby potencjalnie niebezpieczna woda, która stała w rurach w mieszkaniu przez jakiś czas, spłynęła i aby kran zaczął działać w odpowiedniej temperaturze.

3. Regularnie czyścić głowice prysznicowe i krany. Legionellozą nie można zarazić się poprzez picie wody lub używanie jej do gotowania, ale poprzez wdychanie kropelek wody — aerozoli wytwarzanych na przykład podczas kąpieli pod prysznicem. Dlatego należy regularnie czyścić krany i głowice prysznicowe. To właśnie w nich legionella może się gromadzić i namnażać w miarę upływu czasu. Zaleca się czyszczenie tych urządzeń co najmniej raz w miesiącu, aby zapobiec ich zatkaniam. ■

Specjaliści uspokajają, że woda pitna na Litwie musi spełniać normy higieniczne, więc nie ma powodu do obaw o pogorszenie jej jakości **Fot. M. P.**

Platforma Europejskiej Pamięci i Sumienia w Wilnie. „Nie jest za późno upominać się o sprawiedliwość”

Ilona Lewandowska

W Wilnie odbył się trzydniowy zjazd Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia (PEMC) – międzynarodowej organizacji działającej na rzecz rozszerzenia wiedzy o reżimach totalitarnych XX w. W obradach poświęconych polityce pamięci wzięli udział przedstawiciele kilkudziesięciu organizacji z Europy i Ameryki Północnej.

W pierwszym dniu zjazdu odbyła się otwarta dla uczestników z zewnątrz konferencja na temat: „Zbrodnie totalitaryzmu – sprawiedliwość i pamięć w XXI wieku”. Konferencję otworzyli Marek Mutor, prezes PEMC oraz Arūnas Bubnys, dyrektor generalny Centrum Badania Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy (LGGTiRC). „Spotykamy się, aby podziękować za osiągnięcia Litwy w realizacji polityki historycznej na europejskim poziomie” – podkreślił prezes PEMC. „Nie jest za późno, by upominać się o sprawiedliwość, nie jest za późno, by upominać się o upamiętnienie. Właśnie dlatego się dziś tu spotykamy” – zauważył Mutor.

„Żyjemy w niespokojnych czasach, czasach wojny hybrydowej, dezinformacji i rosyjskiej agresji na Ukrainę. W tych okolicznościach solidarność europejskich instytucji na polu pamięci historycznej nabiera szczególnego znaczenia” – zauważył Arūnas Bubnys.

W pierwszej części konferencji swój referat wygłosiła Dovilė Sagaitienė, doktor nauk społecznych i historyk prawa, która postawiła prowokujące pytanie, czy Europejski Trybunał Praw Człowieka był Norymbergą dla krajów bałtyckich? Autorka wystąpienia porównała drogi Litwy, Łotwy i Estonii w dążeniach do rozliczenia zbrodni sowieckich i zauważyła, że Litwa wybrała drogę szczególnie trudną, tym bardziej więc należy podkreślić znaczenie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który w 2019 r. zgodził się z litewskim wymiarem sprawiedliwości, stwierdzając, że planowa likwidacja litewskich partyzantów może być uznana

za „ludobójstwo narodu litewskiego”, ponieważ „partyzanci odegrali ważną rolę, jeśli chodzi o zachowanie narodowej tożsamości i kultury”.

W ramach konferencji odbyły się również dwie dyskusje panelowe. W pierwszej, poświęconej temu, jak obecnie postrzegane są zbrodnie systemu totalitarnego uczestnicy próbowali odpowiedzieć na pytanie, czy historia dostarcza nam wiedzy i narzędzi dla rozwoju demokracji i powstrzymania systemów totalitarnych. W dyskusji udział wzięli: wiceminister sprawiedliwości Gabija Grigaitė Daugirdė, zastępca prokuratora generalnego RL Gintas Ivanauskas, przedstawiciel Instytutu Pamięci Narodowej Ukrainy Oksana Poltavets, dr Neela Winkelman – założycielka PEMC oraz inicjatorka projektu „Justice 2.0”, który pracuje nad mechanizmem osądzenia sprawców zbrodni komunistycznych oraz przedstawiciel biura Swiatłany Cichanouskiej Alexander Dabravolski.

W kolejnym panelu, który poświęcony było roli przestrzeni pamięci w utrwalaniu pamięci historycznej oraz ich znaczeniu jako nośników sprawiedliwości dyskutowali: Eric Patterson, dyrektor Muzeum Ofiar Komunizmu w Waszyngtonie, Bilyana Kotsakova, inicjatorka Obywatelskiej inicjatywy na rzecz demontażu

pomnika Armii Sowieckiej w Sofii, Dovilė Lauraitienė kierowniczka Parku Pamięci w Tuskulanach oraz wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej Karol Polejowski i Rita Malinauskienė, dyrektorka Muzeum Wojskowego im. Witolda Wielkiego.

W drugim dniu spotkania odbyło się zebranie Rady Członków – spotkanie, na które zapraszani są wszyscy 72 członkowie EPPiS, podczas którego Marek Mutor został jednogłośnie wybrany na prezesa Platformy na kolejną kadencję. Zakończenie obrad nastąpiło w piątek w Parku Pamięci w Tuskulanach, miejscu symbolicznym, gdzie w latach 1944–1947 potajemnie grzebano osoby zamordowane w wyniku egzekucji w wewnętrznym więzieniu NKGB (MGB) a obecnie znajduje się muzeum i kaplica-kolumbarium.

Platforma Europejskiej Pamięci i Sumienia została powołana w 2011 r. Celem Platformy jest współpraca na rzecz rozpowszechniania wiedzy dotyczącej systemów nazistowskich i komunistycznych, odnalezienie i ukaranie sprawców oraz upamiętnianie ofiar tych zbrodniczych reżimów. ■

Fot. Enrika Čepulienė/LGGTiRC

TVP
WILNO

W pierwszym dniu zjazdu odbyła się otwarta dla uczestników z zewnątrz konferencja na temat: „Zbrodnie totalitaryzmu – sprawiedliwość i pamięć w XXI wieku”

Nowe zasady w polskiej ortografii. Rada Języka Polskiego ogłosiła zmiany

Anna Pieszko

Już nie „wilnianin”, ale „Wilnianin”; nie „plac Katedralny”, ale „Plac Katedralny”, nie „restauracja Pan Tadeusz”, ale „Restauracja »Pan Tadeusz«”. Rada Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk uchwaliła nowe zasady pisowni. Zmiany zaczną obowiązywać od stycznia 2026 r.

Rada Języka Polskiego zdecydowała się zmienić zasady polskiej ortografii, aby ta była mniej kłopotliwa. Oceniała, że zmiany przyczynią się do „zmniejszenia liczby błędów językowych oraz – być może – umożliwią piszącym skupienie się na innych niż ortograficzne aspektach poprawności tekstu”.

— Rzeczywiście polska ortografia jest naprawdę bardzo trudna. Na pierwszy rzut oka się wydaje, że tak nie jest, ale bardzo często nawet słownik nie bardzo pomoże pewne problemy z pisownią rozstrzygnąć, ponieważ jest wiele różnych niuansów — ocenia językoznawczyni doc. dr Barbara Dwilewicz.

Kłopot piszącym może sprawiać na przykład taki wyraz jak „cmentarz” lub „kopiec”, gdyż nie wiadomo, czy jest on elementem nazwy własnej czy nie? Czy obowiązuje w tym przypadku pisownia małą czy dużą literą? Zgodnie z nową zasadą, nazwy obiektów w przestrzeni publicznej będziemy pisali wielką literą. Z jednym wyjątkiem — ulica nadal będzie pisana małą literą.

— Wydaje mi się, że te wszystkie zmiany, które zostają wprowadzone, są bardzo demokratyczne, ponieważ pozwalają pisać np. zarówno małą, jak i dużą literą, jak np. „poezja miłoszowa” lub „poezja Miłoszowa”. Nie podoba mi się propozycja pisania wielką literą nieoficjalnych nazw etnicznych, które mają pewne nacechowanie negatywne jak np. Kitajec, Żabojad czy Makaroniarz. Ale tutaj też jest zasada de-

■ Doc. dr Barbara Dwilewicz

mokratyczna, bo można te wyrazy napisać również małą literą — zwraca uwagę naukowczyni.

ZMIANY ZASAD PISOWNI POLSKIEJ

Czy uczniowie „nienajgorzej” poradzą sobie z nowymi zasadami? Zaczną one obowiązywać od 1 stycznia 2026 r., a więc jest jeszcze czas, by je zapamiętać. Jak czytamy na oficjalnej stronie Rady Języka Polskiego rjp.pan.pl, Polaków czeka aż 11 zmian:

1. Pisownia wielką literą nazw mieszkańców miast i ich dzielnic, osiedli i wsi, np. Warszawianin, Zgierzanin, Ochocianka, Mokotowianin, Nowohucianin, Chochołowianin.

Dopuszczenie alternatywnego zapisu (małą lub wielką literą) nieoficjalnych nazw etnicznych, takich jak kitajec lub Kitajec, jugol lub Jugol, angol lub Angol, żabojad lub Żabojad, szkop lub Szkop, makaroniarz lub Makaroniarz.

2. Wprowadzenie pisowni wielką literą nie tylko nazw firm i marek wyrobów przemysłowych, ale także pojedynczych egzemplarzy tych wyrobów (samochód marki Ford i pod oknem zaparkował czerwony Ford).

3. Wprowadzenie rozdzielnej pisowni cząstek -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście ze spójnikami, np. Zastanawiam się, czy by nie pojechać w góry.

4. Ustanowienie bezwyjątkowej pisowni łącznej nie- z imiesłowami odmiennymi (bez względu na interpretację znaczeniową: czasownikową lub przymiotnikową), tj. zniesienie wyjątku zezwalającego na „świadomą pisownię rozdzielną”.

5. Ujednolicenie zapisu (małą literą) przymiotników tworzonych od nazw osobowych, zakończonych na -owski, bez względu na to, czy ich interpretacja jest dzierżawcza (odpowiadają na pytanie czyj?), czy też jakościowa (odp. na pytanie jaki?), np. dramat szekspirowski, epoka zygmuntowska, koncert chopinowski, koncepcja wittgensteińska, wiersz miłoszowski.

Przymiotniki tworzone od imion (rzadziej od nazwisk), zakończone na -owy, -in(-yn), -ów, mające charakter archaiczny, będą mogły być zapisywane małą lub wielką literą, np. jaskowe dzieci lub Jaskowe dzieci; poezja miłoszowa lub poezja Miłoszowa; zosina lalka lub Zosina lalka; jasków dom lub Jasków dom.

12.>>

6. Wprowadzenie łącznej pisowni członu pół- w wyrażeniach:

- półzabawa, półnauka;
- półzarterem, półserio;
- półspał, półczuwał;
- oraz pisowni z łącznikiem w połączeniu typu: pół-Polka, pół-Francuzka (odniesionym do jednej osoby).

7. Dopuszczenie w parach wyrazów równorzędnych, podobnie lub identycznie brzmiących, występujących zwykle razem, trzech wersji pisowni:

- z łącznikiem, np. tuż-tuż; trzask-prask; bij-zabij;
- z przecinkiem, np. tuż, tuż; trzask, prask; bij, zabij;
- rozdzielnie, np. tuż tuż; trzask prask; bij zabij.

8. W zakresie użycia wielkich liter w nazwach własnych:

a) w nazwach komet wprowadzenie zapisu wszystkich członów wielką literą, np. Kometa Halleya, Kometa Enckego;

b) wprowadzenie pisowni wielką literą wszystkich członów wielowyrzowych nazw geograficznych i miejscowych, których drugi człon jest rzeczownikiem w mianowniku, typu Morze Marmara, Pustynia Gobi, Półwysep Jukatan, Wyspa Uznam;

c) w nazwach obiektów przestrzeni publicznej wprowadzenie pisowni wielką literą stojącego na początku wyrazu: aleja, brama, bulwar, osiedle, plac, park, kopiec, kościół, klasztor, pałac, willa, zamek, most, molo, pomnik, cmentarz (przy utrzymaniu pisowni małą literą wyrazu ulica), np. ulica Józefa Piłsudskiego, Aleja Róż, Brama Warszawska, Plac Zbawiciela, Park Kościuszki, Kopiec Wandy, Kościół Mariacki, Pałac Staszica, Zamek Książ, Most Poniatowskiego, Pomnik Ofiar Getta, Cmentarz Rakowicki;

d) wprowadzenie pisowni wielką literą wszystkich członów (oprócz przyimków i spójników) w wielowyrzowych nazwach lokali usługowych i gastronomicznych, np. Karczma Słupska, Kawiarnia Literacka, Księgarnia Naukowa, Kino Charlie, Apteka pod Orłem, Bar Flisak, Hotel pod Różą, Hotel Campanile, Restauracja pod Ża-

glami, Winiarnia Bachus, Zajazd u Kmicica, Pierogarnia Krakowiacy, Pizzeria Napoli, Trattoria Santa Lucia, Restauracja Veganic, Teatr Rozmaitości, Teatr Wielki;

e) wprowadzenie pisowni wielką literą wszystkich członów w nazwach orderów, medali, odznaczeń, nagród i tytułów honorowych, np. Nagroda im. Jana Karskiego i Poli Nireńskiej, Nagroda Nobla, Nagroda Pulitzera, Nagroda Templetona, Nagroda Kioto, Literacka Nagroda Europy Środkowej Angelus, Nagroda Artystyczna Miasta Lublin, Nagroda Literacka Gdynia, Śląska Nagroda Jakości, Nagroda Rektora za Wybitne Osiągnięcia Naukowe, Nagroda Newsweeka im. Teresy Torzańkiej, Nagroda Wielkiego Kalibru, Mistrz Mowy Polskiej, Ambasador Polszczyzny, Honorowy Obywatel Miasta Krakowa.

9. W zakresie pisowni prefiksów:

a) uzupełnienie reguły ogólnej: W języku polskim przedrostki – rodzime i obce – pisze się łącznie z wyrazami zapisywanymi małą literą. Jeśli wyraz zaczyna się od wielkiej litery, po przedrostku stawia się łącznik, np. super-Europejczyk;

b) dopuszczenie rozdzielnej pisowni części takich jak super-, ekstra-, eko-, wege-, mini-, maxi-, midi-, mega-, makro-, które mogą występować również jako sa-

modzielne wyrazy, np. miniwieża lub mini wieża, bo jest możliwe: wieża (w rozmiarze) mini; superpomysł lub super pomysł, bo jest możliwe: pomysł super; ekstrazarobki lub ekstra zarobki, bo jest możliwe: zarobki ekstra; ekocywność lub eko żywność, bo jest możliwe: żywność eko.

10. Wprowadzenie jednolitej łącznej pisowni części niby-, -quasi- z wyrazami zapisywanymi małą literą, np.

- nibyartysta, nibygotyk, nibyludowy, nibyorientalny, nibyromantycznie;
- nibyblona, nibyjabłona, nibykłosa, nibybylica, nibynóżka, nibytorebka;
- quasiopiekun, quasinauka, quasipostępowa, quasiromantycznie,
- przy zachowaniu pisowni z łącznikiem przed wyrazami zapisywanymi wielką literą, np. niby-Polak, quasi-Anglia.

11. Wprowadzenie łącznej pisowni nie- z przymiotnikami i przysłówkami odprzymiotnikowymi bez względu na kategorię stopnia, a więc także w stopniu wyższym i najwyższym, np.

- nieadekwatny, nieautorski, niebanalny, nieczęsty, niezyciowy;
- niemiły, niemilszy, nienajmilszy;
- nieadekwatnie, niebanalnie, nieczęsto, niezyciowo;
- nielepiej, nieprędzej, nienajlepiej, nienajstaranniej. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

■ Nowe zasady wejdą w życie z 1 stycznia 2026 r.

Dzień Wspólnot Narodowych: co na Litwie trzeba dopracować?

21 maja na Litwie jest obchodzony Dzień Wspólnot Narodowych. Tegoroczne obchody, mówi Władysław Wojnicz, odbędą się w roboczej atmosferze. Šarūnas Liekis sądzi, że Litwie przez 30 lat nie udało się wypracować spójnej i precyzyjnej polityki w tej kwestii.

Antoni Radczenko

W 2013 r. Sejm ogłosił, że 21 maja będzie obchodzony w naszym kraju Dzień Wspólnot Narodowych. Data nawiązuje do deklaracji UNESCO z 2001 r., kiedy ustanowiono Światowy Dzień Różnorodności Kulturowej dla Dialogu i Rozwoju, który jest obchodzony właśnie w tym dniu. Święto ma służyć zarówno podkreśleniu bogactwa światowych kultur oraz zasadniczej roli dialogu międzykulturowego dla osiągnięcia celu trwałego pokoju i zrównoważonego rozwoju.

PRACE NAD PROJEKTEM USTAWY O MNIEJSZOŚCIACH NARODOWYCH

Przewodniczący Rady Wspólnot Narodowych, działającej przy Departamencie Mniejszości Narodowych, Władysław Wojnicz poinformował „Kurier Wileński”, że w tym dniu odbędzie się specjalne posiedzenie.

— Będzie na roboczo. Odbędzie się dyskusja dotycząca integracji w zmieniającej się rzeczywistości. Będzie kilka odczytów wykładawców akademickich. Będą poruszone takie tematy, jak problem migracji, kwestie mniejszości narodowych, zagrożenia idące ze strony wojny rosyjsko-ukraińskiej. Są to tematy powiązane bezpośrednio z dniem dzisiejszym — mówi Władysław Wojnicz.

Przewodniczący rady podkreślił, że współpraca z departamentem przebiega wzorowo. Pracownicy instytucji chętnie współpracują. Razem udaje się pracować nad rozwiązaniem określonych problemów. Rada wspomagała prace nad projektem Ustawy o mniejszościach narodowych.

Dzień Wspólnot Narodowych będziemy obchodzili na roboczo — mówi Władysław Wojnicz

— Sądzę, że wówczas udało się przygotować bardzo dobry projekt. Nad nim pracowała również obecna minister sprawiedliwości Ewelina Dobrowolska. Niestety teraźniejszy projekt przygotowany przez rząd, powiedziałbym, jest mało precyzyjny. Mało co określa i rozwiązuje. Sądzę, że potrzebuje dopracowania. Między innymi chodzi mi o nazewnictwo ulic i miejscowości oraz używanie języka mniejszości w strefie publicznej. Jeśli projekt trafi do Sejmu w takiej postaci, to zgłosimy swoje poprawki i będziemy próbowali nakłonić polityków do wprowadzenia zmian — oświadczył Wojnicz.

Pierwsza redakcja Ustawy o mniejszościach narodowych została uchwalona w 1989 r., kiedy Litwa jeszcze była częścią ZSRS. Ustawa wygasła w 2010 r.

WYNIK VAITKUSA A MNIEJSZOŚCI NARODOWE

Ostatnio w przestrzeni publicznej był omawiany wynik wyborczy kandydata na prezydenta Eduardasa Vaitkusa. Będąc otwarcie kandydatem o poglądach prorosyjskich, zyskał najwięcej głosów w rejonach sołecznickim i wisagińskim, gdzie większość mieszkańców deklaruje przynależność do mniejszości narodowych. Politolog i historyk z Uniwersytetu Witolda Wielkiego Šarūnas Liekis uważa, że wyniku Eduardasa Vaitkusa nie można tylko i wyłącznie wiązać z mniejszościami narodowymi.

— To jest konsekwencja tego, że u nas nie ma prawdziwej dyskusji publicznej na temat wielu kwestii. Na przykład dotyczącej polityki zagranicznej.

14.>>

Wszelkie opinie alternatywne są marginalizowane. To powoduje określony sprzeciw społeczny. Stąd też mamy taki, a nie inny wynik — podkreśla naukowiec.

Ważnym czynnikiem, jeśli chodzi o wynik wyborów w Wisagini i Solecznikach, jest to, że w tych wyborach nie uczestniczył Waldemar Tomaszewski, który wcześniej był liderem w tych miejscowościach.

KONSTYTUCJA RL I PAŃSTWO DOBROBYTU

Liekis jest przekonany, że stosunek państwa wobec mniejszości narodowych został określony w Konstytucji RL i dlatego polityka w tej kwestii ma opierać się na ustawie zasadniczej. W Konstytucji dwa artykuły są bezpośrednio poświęcone mniejszościom etnicznym i narodowym. Artykuł 37 mówi: „Obywatele, należący do wspólnot narodowych, mają prawo do kulturowania swego języka, kultury i tradycji”. Natomiast artykuł 45 podkreśla, że „Obywatele należący do wspólnot narodowych kwestie dotyczące własnej kultury, oświaty,

W 2013 r. Sejm ogłosił, że 21 maja będzie obchodzony w naszym kraju Dzień Wspólnot Narodowych. Data nawiązuje do deklaracji UNESCO z 2001 r., kiedy ustanowiono Światowy Dzień Różnorodności Kulturowej dla Dialogu i Rozwoju, który jest obchodzony właśnie w tym dniu.

działalności charytatywnej, pomocy wzajemnej załatwiają samodzielnie. Wspólnotom narodowym państwo udziela pomocy”. Zdaniem rozmówcy niestety państwo nadal nie posiada sprecyzowanej polityki względem mniejszości narodowych.

— Po 30 latach nadal nie rozumiem, co chce zrobić nasze państwo w tym zakresie, czy chce zintegrować, czy chce zasymilować. Zresztą to dotyczy nie tylko mniejszości narodowych, ale również innych kwestii. Powracam do Konstytucji. Tam jest zapisane, że Litwa ma być krajem dobrobytu. Niestety mamy coś od-

wrotnego. Władza prowadzi politykę neoliberalną. Niszcząc w ten sposób państwo dobrobytu. Tendencje są takie, że państwo wycofuje się z określonych dziedzin. Dlatego w sektorze zdrowia, oświaty, czy nawet obrony mamy, to co mamy — podkreśla politolog.

NAJLICZNIEJSZA MNIJSZOŚĆ

Zgodnie z powszechnym spisem ludności z 2021 r. na Litwie mieszka ok. 2 mln 810 tys. mieszkańców, z których ok. 432 tys. zalicza siebie do mniejszości narodowych. Najbardziej liczną mniejszością narodową są Polacy, którzy stanowią 6,53 proc. ogółu mieszkańców. Na drugim miejscu znaleźli się Rosjanie — 5,02 proc., na trzecim Białorusini — 1 proc.

W 2021 r. na Litwie mieszkało zaledwie 14 tys. Ukraińców, po rozpoczęciu pełnowymiarowej agresji ich liczba wzrosła kilkakrotnie. Z danych Departamentu Migracji wynika, że tylko samych uchodźców wojennych jest ponad 80 tys.

Fot. Marian Paluszkiwicz

TVP
WILNO

■ 432 tys. mieszkańców Litwy zalicza siebie do mniejszości narodowych

„Dzień Drona” jako zwiad możliwości krajowych producentów maszyn bezzałogowych

Rozmowa z Arturem Płoksztą, byłym wiceministrem ochrony kraju RL, obecnie wykładowcą Litewskiej Akademii Wojskowej im. gen. Jonasa Žemaitisa, o militarnych dronach.

Aleksander Borowik: Ministerstwo Ochrony Kraju 24 maja organizuje „Dzień Dronów 2024”, podczas którego twórcy litewskich dronów zaprezentują przegląd możliwości tych bezzałogowych maszyn. Jaka jest obecnie sytuacja z rozszerzeniem nowych możliwości prowadzenia wojny z pomocą różnego rodzaju dronów?

Artur Płokszt: Od początku wojny w Ukrainie drony militarne stały się czynnikiem określającym sytuację na polu walki oraz otwierającym nowe możliwości używania tego rodzaju uzbrojenia. Dziedziny, w której obecnie działają różnego rodzaju drony, są wielorakie: zwiad, korygowanie ognia artyleryjskiego, naprowadzanie amunicji precyzyjnej, logistyka, wojna informacyjna, minowanie i rozminowanie, fałszywe cele i wojna radioelektroniczna, wspomaganie zarządzania. Najbardziej medialne są oczywiście mini-bombowce i drony-kamikadze — duże i małe, które stworzyły nową jakość na polu walki.

Czy już wiadomo, jakie rodzime firmy będą uczestniczyć w przetargach — oddzielnych czy wspólnych — z innymi krajami?

Proces rejestracji na „Dzień Drona” dawno się zakończył, ciągle jednak dochodzili nowi chętni. Na koniec rejestracji zgłosiło się 20 przedsiębiorstw, z nich około 10 ma zaprezentować swoje możliwości w programie lotów — w rzeczywistości będzie ich więcej. To pierwsze tego rodzaju wydarzenie, którego celem jest poznanie potencjału litewskich producentów przemysłowych z perspektywy obronności. Sprzęt i prototypy zostaną poddane ocenie specjalistów systemu obronnego państwa z różnych dziedzin.

„Od początku wojny w Ukrainie drony militarne stały się czynnikiem określającym sytuację na polu walki” — mówi Artur Płokszt **Fot. LAW**

Czy ostatnie wydarzenia w Ukrainie potwierdzają — m.in. Pana teorie, że teraz nastąpił jednoznacznie czas walki maszyn bezzałogowych?

Jeszcze nie. Ograniczeniem jest wymiana informacji pomiędzy dronem a operatorem, którą obecnie można zakłócić za pomocą systemów walki elektronicznej. Prawdziwym przełomem będzie pojawienie się na polu walki autonomicznie działających maszyn — tak naziemnych jak i latających.

Czy Litwa posiada wystarczające zaplecze żołnierzy — operatorów statków bezzałogowych? Czy są lub będą tworzone oddzielne jednostki operacyjne kierujące bezzałogową flotą?

Obecnie wojsko litewskie ma w dyspozycji żołnierzy, którzy zostali wyszkoleni w operowaniu dronami poprzedniego pokolenia. Mamy ich już od 15 lat. Jak będzie rozwiązana kwestia struktury organizacyjnej jednostek operujących dronami — teraz trudno powiedzieć. Są róż-

ne koncepcje, ale jedno jest pewne — musi być jakiś najkrótszy łańcuch decyzyjny przy podejmowaniu decyzji, tak na poziomie taktycznym, jak i operacyjnym.

To pierwsze tego typu wydarzenie, którego celem jest poznanie potencjału litewskich producentów przemysłowych z perspektywy obronności. Sprzęt i prototypy zostaną poddane ocenie specjalistów systemu obronnego państwa z różnych dziedzin. Rozwój dronów i ich systemów w przyszłości, przekształcenie ich w konkretne zdolności obronne, to jeden z priorytetowych obszarów Ministerstwa Ochrony Kraju RL, zarówno w skali krajowej, jak i międzynarodowej (UE i NATO).

Po wydarzeniu, w kolejnych etapach, przewiduje się dalsze dyskusje, analizę sytuacji i możliwości, ocenę potrzeb lub oczekiwań, elementy planowania długoterminowego. ■

Rozmawiał Aleksander Borowik

Amerykański podwodny dron wygląda jak zabójcza manta

Manta Ray — to ma być bezzałogowy dron podwodny, inspirowany mantami, czyli specyficznymi rybami, zwanymi morskimi diabłami.

Drony zdomowały się już na lądzie i w powietrzu, a teraz przyszedł czas na długo wyczekiwany podbój mórz i oceanów. Manta Ray to pojazd z gatunku UUV (unmanned underwater vehicle), który wciąż skrywa wiele tajemnic.

NOWA TECHNOLOGIA

Pierwsze testy zakończyły się pomyślnie — Manta Ray jest gotowa na podwodną eksplorację. Ma odegrać kluczową rolę w przyszłych misjach podmorskich, a to za sprawą sporego zasięgu i długiego czasu funkcjonowania baterii. Ciekawą funkcją ma być możliwość zakotwiczenia na dnie morskim — niczym prawdziwa manta — w celu przejścia w tryb hibernacji i oszczędzania energii.

Dron jest wyposażony w całą masę czujników, pozwalających mu na nawigowanie pod wodą, klasyfikowanie zagrożeń i omijanie przeszkód. Wszystko to przy zerowej lub minimalnej ingerencji personelu kontrolnego.

OSZCZĘDZA ENERGIĘ

Wysyłka pojazdu bezpośrednio do zamierzonego obszaru działania pozwala zaoszczędzić ener-

gię, którą pojazd w przeciwnym razie zużyłby podczas transportu. Po rozmieszczeniu pojazd wykazuje wydajne, napędzane płynnością ślizganie się po wodzie. Jednostka została zaprojektowana z kilkoma ładowniami różnych rozmiarów i typów, co umożliwia realizację szerokiej gamy zestawów misji morskich.

Manta Ray została już pomyślnie zwodowana, a w trakcie pierwszych testów praktycznych skupiano się na właściwościach hydrodynamicznych. Sprawdzano działanie napędu i układu kierowniczego oraz zdolności do trans-

portowania ładunków. Wykazano, że dron jest w stanie przenosić szeroką gamę ładunków, co czyni go uniwersalną maszyną do działań podwodnych. Twórcy najbardziej zachwalają jednak wspomnianą modułowość i łatwość składania w warunkach terenowych.

US Navy jest zadowolone z wyników wstępnych testów u wybrzeży Kalifornii. Teraz drona czekają kolejne restrykcyjne próby, których zaliczenie jest niezbędnym etapem przed wdrożeniem maszyny na rynek cywilny i wojskowy. ■

Aleksander Borowik
na podst. inf. PAP

■ Manta charakteryzuje się modułową konstrukcją, która ma ułatwić szybką wymianę wadliwych komponentów **Fot. Norhtrop Grunman**

Tajfun Kim Dzong Una

Północnokoreańskie wojsko przeprowadziło testy swojego nuklearnego systemu dronów. Ma to być odpowiedź na wspólne manewry morskie USA, Korei Południowej i Japonii. Testy dronów „Haeil-5-32” zostały przeprowadzone u wschodnich wybrzeży Półwyspu Koreańskiego. „Haeil” znaczy po koreańsku „tsunami”.

Pierwsze próby z nowymi dronami były wykonane w marcu 2023 r.

Jak podają państwowe północnokoreańskie media, drony mają mieć możliwość niezauważonego podpłynania do grup wrogich statków lub portów i niszczenia ich przy pomocy podwodnej eksplozji i wywołanej przez nią radioaktywnej fali.

Na początku tygodnia USA, Korea Południowa i Japonia przeprowadziły trzydniowe manewry z udziałem amerykańskiego lotniskowca „Carl Vinson”. Ich celem miało

być usprawnienie odpowiedzi na rosnące zagrożenie ze strony Korei Północnej, która rozbudowuje swój potencjał nuklearny i raketowy.

Napięcie na Półwyspie Koreańskim w ostatnim czasie znów rośnie. Przywódca Korei Północnej Kim Dzong Un ogłosił we wtorek rozwiązanie kilku organizacji działających na rzecz zjednoczenia z Koreą Południową. ■

Inf. PAP opr. A.B.

Pałace wileńskie: siedziba książąt Ogińskich

Justyna Giedrojc

W Wilnie kompozytora i jego rodzinę przypomina pałac, stojący między ulicami Końską i Rudnicką (lit. Arklių i Rūdininkų).

Inicjatorem budowy klasycystycznego pałacu był książę Ignacy Ogiński (1698–1775). Autorem projektu prawdopodobnie był Tomasz Rusell. Architekt ten zaprojektował m.in. barokowy kościół w Szumsku.

PRZEBUDOWAŁ DAWNY PAŁAC

Pałac budowano w latach 1768–1771. Jak pisze historyk Antanas Rimvydas Čaplinskas, siedzibę Ogińskich stanowiły zabudowania pomiędzy ulicami Końską i Rudnicką. Przy Rudnickiej mieściły się dawniej budynki gospodarcze, stajnia i wozownia. Cały zespół pałacowy zajmował powierzchnię prawie 7 ha. W 1831 r. podczas powstania listopadowego zbudowano tu twierdzę. Po upadku zrywu władze carskie nałożyły areszt na część gmachów. W 1837 r. gmach przebudowano i zagospodarowano na potrzeby dywizji wileńskiej. Mieściły się tu także różne urzędy, sąd, siedziba bojarów. W budynkach od strony Rudnickiej były mieszkania pod wynajem.

Ciekawostką jest, że pałac Ogińskich stał w tym miejscu jeszcze w XVII w. Książę Ignacy Ogiński, marszałek wielki litewski, kasztelan wileński, marszałek nadworny litewski właściwie przebudował dawny pałac, który otrzymał w spadku po swoim ojcu Marcjanie Michale.

RODOWODY

„Żoną Ignacego była Helena Ogińska, jego kuzynka, córka jego wuja Kazimierza Dominika Ogińskiego. Była ona kobietą piękną i wykształconą, znała kilka języków obcych. Nie doczekali się potomstwa i ich mienie odziedziczyli krewni. W 1783 r. pałac stał się własnością Franciszka Ksawerego Ogińskiego. Bezdzienny książę

Michał Kleofas Ogiński, autor słynnego poloneza *Pożegnanie Ojczyzny*, jest najbardziej znanym przedstawicielem magnackiego rodu Ogińskich.

W 2014 r. na frontonie dawnego pałacu umieszczono herb rodowy Ogińskich
Fot. Marian Paluszkiwicz

żę podarował pałac dla swego brata Andrzeja Ignacego (1740–1787), marszałka Trybunału Wielkiego Księstwa Litewskiego, a później wojewody trockiego. Żoną jego była księżna Paula Anna Szembek, wdowa po Celestynie Łubieńskiej i Janie Prosperze Potockim. Wychodząc za mąż za księcia Ogińskiego Paula Anna miała dwójkę dzieci z poprzednich związków — Feliksa Franciszka Łubieńskiego i Antoniego Protazego Potockiego. Kolejno na świecie pojawili się Michał Kleofas (przyszły kompozytor) i Józefa Ogińscy” — pisze historyk.

PIERWSZA LINIA TELEFONICZNA

W latach 1833–1859 właścicielem pałacu był najmłodszy syn słynnego kompozytora Ireneusz Kleofas Ogiński (1808–1863), ambasador Rosji w Wiedniu. Po powrocie Ireneusz osiadł w pałacu w Retowie. W 1835 r. zniósł pańszczyznę dla swoich chłopów, zainwestował sporo własnych środków w rozwój miasteczka, założył tu szkołę agro-

nomiczną z litewskim językiem nauczania, szkołę początkową i muzyczną oraz szpital z wydziałem położniczym i przedszkolem.

Właśnie dzięki Ogińskim Retów (lit. Rietavas) jest uważany za litewską stolicę telefonizacji. To właśnie tu Bohdan Michał Ogiński, syn Ireneusza a wnuk słynnego kompozytora, jako pierwszy na Litwie skorzystał z telefonu.

— W 1882 r. pierwsza prywatna linia telefoniczna połączyła dwory książęce Ogińskich w Retowie i Tyszkiewiczów w pobliskiej Kretyndze. Ogińscy i Tyszkiewiczowie na własny koszt przeprowadzili linię telefoniczną liczącą ponad 50 km. Była to na owe czasy bardzo kosztowna inwestycja. Należało ustawić słupy, zamontować przewody telefoniczne. Ciekawe też, że telefony pojawiły się na Żmudzi zaledwie sześć lat po tym, jak wynalazek został opatentowany — opowiada „Kurierowi Wileńskiemu” Vytautas Rutkauskas, dyrektor Muzeum Historii Kultury im. Ogińskich w Retawie.

18.>>

PAŁAC ZABRAŁO PAŃSTWO

Wiadomo, że w 1859 r. wileński pałac należał do księcia Michała Ogińskiego (prawnika słynnego kompozytora). Właściciel rzadko tu jednak bywał – mieszkał z rodziną w Plungianach na Żmudzi. Po upadku powstania styczniowego pałac Ogińskich stał się własnością państwa.

Po I wojnie światowej w dawnej rezydencji Ogińskich czynne było gimnazjum. W okresie II wojny światowej zespół pałacowy znalazł się na terytorium getta żydowskiego. W 1979 r. budynki odrestaurowano. Odnowiono m.in. klasycystyczną fasadę, gotyckie piwnice, umocniono sklepienia. W jednym z gmachów umiejscowiono centrum restauratorsko – konserwatorskie. W 1980 r. placówce nadano imię Pranasas Gudynasa.

MIEJSCE PRZYCIĄGA LALKARZY

Przed II wojną światową w budynku pałacowym działały trzy teatry – polskie teatry lalkowe „Bajka” i „Łątek” oraz żydowski teatr marionetek „Maidim”. Od 1977 r. działa tu teatr „Lélé”, od 1982 r. także Państwowy Teatr Młodzieżowy.

W 2014 r. na gmachu umieszczono herb rodowy Ogińskich. Dotychczas nigdy tu herbu nie było, ale w ramach rekonstrukcji pałacu postanowiono w ten sposób uhonorować znanych mecenasów kultury. Autorem stylizowanego, ważącego 400 kg herbu jest wileński rzeźbiarz Konstantinas Navasaitis.

W Wilnie są też inne miejsca związane z autorem słynnego poloneza. Michał Kleofas Ogiński był też właścicielem dawnego pałacu Słuszków na Antokolu. Mieszkał przy ul. Dominikańskiej, w pałacu znanym dziś jako pałac Brzostowskich. Stąd też opuszczał na zawsze ojczyznę. Kolejnym miejscem przypominającym ród Ogińskich jest kaplica ich imienia w wileńskim kościele pw. św. Janów. Na cmentarzu św. Piotra i Pawła znajduje się kaplica Ogińskich. Na Antokolu jest ulica nosząca imię Michała Kleofasa Ogińskiego.

Przy ulicy Wielkiej 36 znajduje się klasycystyczna budowla znana jako pałac M. Abramowiczowej **Fot. Marian Paluszkiwicz**

PAŁAC ABRAMOWICZOWEJ

W pobliżu pałacu Ogińskich, przy ulicy Wielkiej 36 znajduje się klasycystyczna budowla znana jako pałac M. Abramowiczowej. W 1790 r. Abramowiczowa nabyła kilka domów i postawiła na ich miejscu symetryczny budynek.

– Pałac w stylu wczesnego klasycyzmu wybudowano według projektu wybitnego wileńskiego architekta Marcina Knackfusa. Później pałac kilkakrotnie zmieniał właścicieli, przekształceniom uległ także jego

wygląd. W latach 1914–1915 rezydował tu biskup prawosławny Wilna i Litwy, późniejszy patriarcha Moskwy i Wszechrusi, Tichon. Prawosławny duchowny w 1989 r. został uznany za świętego. Po drugiej wojnie światowej budynek został znacjonalizowany – opowiada historyk Paweł Giedroyc.

Do niedawna mieściło się tu konserwatorium oraz Wydział Sztuk Pięknych Kolegium Wileńskiego. Po przeciwnej stronie stoi wybudowany w 1901 r. hotel „Astoria” – jeden z najstarszych w Wilnie. ■

Pałac przy ulicy Wielkiej w 1915 r. na zdjęciu Jana Bułhaka (1876–1950) **Fot. Litewskie Muzeum Sztuki**

Na Litwie zmniejsza się liczba osób otyłych i z nadwagą

Honorata Adamowicz

Europejski Dzień Walki z Otyłością, obchodzony 22 maja, co roku jest okazją do zwrócenia uwagi na zatrważający w swej skali problem otyłości w Europie. Według WHO 20 proc. dzieci w Europie zmagają się z nadwagą, jedna trzecia z nich cierpi na otyłość. Na Litwie ostatnio obserwuje się tendencję malejącą, jeśli chodzi o liczbę osób z nadwagą i otyłych.

— Według Systemu Informacyjnego Monitorowania Zdrowia Dzieci, zarządzanego przez Instytut Higieny, 64,8 proc. uczniów w wieku 2–17 lat miała prawidłową masę ciała w latach 2022–2023. 16,1 proc. uczniów miała niedowagę. Odsetek uczniów z nadwagą w wieku 2–17 lat wyniósł 13,2 proc. Odsetek uczniów otyłych wyniósł 5,9 proc. Instytut Higieny także regularnie przeprowadza krajowe badania diety i aktywności fizycznej dorosłych (19–64 lata) i osób starszych (64–75 lat) na Litwie — poinformowano „Kurier Wileński” w Instytucie Higieny.

TROCHE STATYSTYKI

Ostatnie badanie krajowe, przeprowadzone w latach 2019–2020, wykazało, że 36,6 proc. dorosłych na Litwie miało nadwagę, a 15,7 proc. było otyłych. Poprzednie badanie (w latach 2013–2014) wykazało, że 35,7 proc. dorosłych i osób starszych na Litwie miało nadwagę, a 19,0 proc. było otyłych. Obserwuje się tendencję malejącą, jeśli chodzi o liczbę osób z nadwagą i otyłych. Odsetek uczniów z nadwagą i otyłych w wieku 2–17 lat wyniósł w roku szkolnym 2022–2023 19,1 proc. Odsetek uczniów z nadwagą zmniejszył się o 1,7 proc. w porównaniu z rokiem szkolnym 2021–2022.

Tendencja w populacji dorosłych z nadwagą pozostaje prawie niezmienną, podczas gdy populacja osób otyłych nieznacznie spada.

WPLYW NA ZDROWIE

— Aby nie mieć nadwagi, trzeba przede wszystkim prowadzić zdrowy

tryb życia, tj. stosować zdrową dietę, być aktywnym fizycznie, odpowiednio się wysypiać, pracować i odpoczywać oraz dbać o swoje zdrowie psychiczne. W przypadku wystąpienia problemów zdrowotnych związanych z nadwagą i otyłością należy skontaktować się z pracownikami służby zdrowia — radzą specjaliści z Instytutu Higieny.

W Ministerstwie Ochrony Zdrowia poinformowano „Kurier Wileński”, że nadwaga i otyłość mają duży wpływ na zachorowalność i niepełnosprawność u dzieci oraz w późniejszym wieku dorosłym, a także stanowią obciążenie dla budżetu państwa. Niskie spożycie owoców i warzyw, a wysokie spożycie żywności o wysokiej zawartości tłuszczów i cukru, w połączeniu z biernym stylem życia i problemami ze zdrowiem psychicznym przyczyniają się do tego problemu.

— Niezwykle ważna jest edukacja mieszkańców, oparta na rozwijaniu zdrowych nawyków, wartości i zachowań od dzieciństwa. Rozwój zdrowych nawyków w rodzinie jest najważniejs-

szym czynnikiem w promowaniu zdrowia. Wiedza, umiejętności i wzory do naśladowania są potrzebne do rozwijania pozytywnych postaw i poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie — poinformowano nas w Ministerstwie Ochrony Zdrowia.

SMAK I KORZYŚCI ZDROWOTNE

Według badania z 2019 r. dotyczące aktualnej diety, nawyków żywieniowych i aktywności fizycznej oraz wiedzy na temat żywienia i aktywności fizycznej osób dorosłych, głównymi kryteriami wyboru produktów spożywczych dla mieszkańców są smak żywności (39,0 proc.) oraz korzyści zdrowotne lub zapobieganie chorobom (27,4 proc.), podczas gdy jeden na siedmiu respondentów stwierdził, że wybiera produkty spożywcze na podstawie ceny (14,3 proc.) lub wpływu członków rodziny (15,0 proc.). Zgodnie z badaniem, mieszkańcy Litwy coraz częściej wybierają produkty spożywcze w oparciu o ich korzyści zdrowotne lub zapobieganie chorobom. ■

■ Rys. Władysław Mickiewicz

Zamiast kawy – do skarbonki: ekspert radzi, jak zaoszczędzić ponad 3 tys. euro rocznie

Honorata Adamowicz

To spora suma, którą można przeznaczyć na wakacje. Niestety, nie ma danych, ile mieszkańcy Litwy wydają na zakupy, które nie są im niezbędne. Aušra Čiuplienė dyrektorka platformy „Viena sąskaita” w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” radzi, jak można zaoszczędzić w ciągu roku nawet do 3 tys. euro bez większego wysiłku.

— Pieniądze na zakupy, które nie są niezbędne, wydajemy bardzo często. Wystarczy, że zatrzymamy się na stacji benzynowej i kupimy filiżankę kawy, następnie na mieście zjemy jakąś przekąskę, w kawiarni wypijemy kawy i zjemy deser pod koniec dnia — są to małe wydatki, ale niepostrzeżenie zamieniają się w znaczną kwotę, którą można by zaoszczędzić. Gdybyśmy codziennie odkładali te 8–10 euro na konto oszczędnościowe lub do zwykłej skarbonki, po roku mielibyśmy co najmniej 3 tys. euro, a gdyby wszyscy w rodzinie robili tak samo, to można by zaoszczędzić na bardzo dobre wakacje. Zaoszczędzenie tych kilku euro dziennie jest zdecydowanie możliwe, nie wymaga dużego wysiłku, wystarczy mieć kilka zasad i narzędzi do zarządzania codziennymi finansami — radzi Aušra Čiuplienė.

WAŻNA ŚWIADOMOŚĆ

Jak mówi ekspertka, bardzo ważne jest, by wiedzieć, gdzie i na co wydano pieniądze. Największą wadą w zarządzaniu finansami jest brak wiedzy na temat tego, gdzie podziały się pieniądze. Pod koniec miesiąca wielu zastanawia się, gdzie podziały się pieniądze, mimo że nie kupiliśmy nic poważnego.

— Śledzenie swoich finansów nie jest takie proste: wiele osób ma więcej niż jedno konto bankowe, automatyczne płatności i inne zobowią-

Badanie przeprowadzone w Wielkiej Brytanii wykazało, że Brytyjczycy wydają średnio 12 funtów dziennie na zakupy, które wcale nie są konieczne, co przekłada się na ponad 4 000 (5 300 euro) w ciągu roku.

■ Zaoszczędzone pieniądze można przeznaczyć na wakacje **Fot. M. P.**

zania. Kiedy ludzie słyszą, że muszą kontrolować swoje finanse, myślą o zbieraniu czeków i spędzaniu wielu godzin każdego dnia na zestawianiu i analizowaniu wszystkiego. Nie jest to już konieczne: na rynku dostępne są narzędzia do zarządzania budżetem, takie jak „Viena sąskaita”, w którym można połączyć wszystkie konta, obserwować i kontrolować wszystkie nasze środki, automatycznie kategoryzować wydatki za pomocą funkcji „narzędzia” i zobaczyć, gdzie wydaliśmy nasze pieniądze. Kiedy zobaczysz, że na przykład wydajesz blisko 100 euro miesięcznie na samą kawę, następnym razem, gdy ją kupisz, prawdopodobnie zastanowisz się bardziej — może warto przeznaczyć przynajmniej połowę tej kwoty na oszczędności na następne wakacje? — pyta retorycznie nasza rozmówczyni.

Wybierając narzędzie do monitorowania budżetu, ważne jest, aby nie zapominać o bezpieczeństwie. Przed przekazaniem swoich danych jakiegokolwiek platformie do zarządzania budżetem, należy upewnić się, że firma oferująca narzędzie jest dobrze znaną, odnoszącą sukcesy fir-

mą, która pochodzi z Litwy i że jest nadzorowana przez odpowiedzialne instytucje.

REORGANIZACJA BUDŻETU

— Oprócz uważnego śledzenia wydatków innych niż niezbędne, należy również zwrócić uwagę na tak zwane „niewidzialne” wydatki, które mogą również stanowić znaczną część całkowitej kwoty wydanych pieniędzy, nawet jeśli na pierwszy rzut oka mogą wydawać się nieistotne. Wśród „niewidzialnych kosztów” można wymienić np. różne subskrypcje online, takie jak platformy filmowe i serialowe, opłaty za aplikacje itp. Czasami po prostu o nich zapominamy: subskrybujemy usługę za 5 euro miesięcznie, płacimy za nią co miesiąc, a może z niej już nawet nie korzystamy. Możemy pomyśleć, co to jest 5 euro miesięcznie? To 60 euro rocznie lub 120 euro lub więcej, jeśli masz więcej niż jedną subskrypcję. Jest więc nad czym się zastanowić — zaznacza Aušra Čiuplienė. ■

Maj – najbardziej kwitnący, kolorowy, piękny, a przez to bardzo wesoły czas w roku. Ba, z tym dookoła szalejącym pięknem wiąże się koniec roku szkolnego! To również nie lada przyczyna, dla której jesteśmy w stanie podskakiwać bardzo wysoko w górę i cieszyć się całym światem!

Poszła Małgo-
sia na łąkę,
Narwała kwiatków
bukieci-
Przyniosła te kwiat-
ki do domu,

tak, jak to robią dzieci.
Wstawiła
kwiatki w wodę
Nie mówiąc nic nikomu,
Zaraz się bardzo wesoło
Zrobiło w całym domu.

SIEDEM powodów świadczących o wyjątkowości NASZEJ PLANETY:

1. Krąży wokół gwiazdy po niemal kołowej orbicie: dzięki temu jest stale dobrze ogrzewana.
  2. Leży w idealnej odległości od Słońca: ma wodę w stanie ciekłym, bez której życie nie może istnieć.
  3. Jej ochronny płaszcz magnetyczny odpycha śmiertcionosny wiatr słoneczny.
  4. Dzięki procesom geologicznym powierzchnia Ziemi stale się odnawia. Gdyby nie „żywe” wnętrze Ziemi, byłaby jałowa (uboga w minerały) jak Merkury czy Księżyc.
  5. Powierzchnię Ziemi osłania przed zabójczym promieniowaniem warstwa ozonu, leżąca na wysokości 24 km.
  6. W Układzie Słonecznym Ziemia ma swojego „strażnika” w postaci Jowisza. Ten gazowy olbrzym ściąga na siebie większość komet i planetoid, mogących zniszczyć Ziemię.
  7. Gwiazda, wokół której krąży Ziemia, jest na tyle mała, by żyć długo. Ziemia miała więc dość czasu, by z najprostszych organizmów, niemających jądra, wyewoluowały na niej zwierzęta zdolne utworzyć cywilizację.
- Mimo wszystko, niektórzy astronomowie twierdzą, że takich miejsc jak Ziemia, jest we wszechświecie mnóstwo.

Nasi przyjaciele

Mały rozumek, ale jakie serce!

I wszyscy doskonale wiedzą, że chodzi o Kubusia Puchatka, czyli Misia o Miłym Obejściu, lecz o Wybitnie Zadziwiający Braku Rozumu. Twórcą Kubusia Puchatka jest angielski pisarz Aleksander Alan Milne. Napisał on książkę dla swojego synka Krzysia. W sierpniu 1921 r. mama Krzysia podarowała mu na pierwsze urodziny pluszowego misia ze sklepu Harrodsa w Londynie. Przypatrując się zabawie swojego synka i jego fascynacji misiem, ojciec wpadł na pomysł napisania książki dla Krzysia – książki, która stała się szybko nieśmiertelnym klasykiem literatury dziecięcej. Kubuś Puchatek jest grubiułtkim, pluszowym misiem koloru żółtego. Pomysły misia są często – łagodnie mówiąc – nierozsądne. Mieszka w domku w drzewie, który posiada dodatkową spiżarnię, gdzie Kubuś gromadzi baryłki ze swoim przysmakiem – miodem. Dla zdobycia „Małego Conieco” miś posuwa się często do niebezpiecznych i zabawnych rzeczy. Ma bardzo wiele pomysłów np. jak dobrać się do miodu, znajdującego się gdzieś w pszczelich ulach i systematycznie realizuje swoje plany. Najlepszym przyjacielem Kubusia jest Krzys i Prosiaczek.

Znane „kubusiowe” powiedzonka:

Jestem Misiem o Bardzo Małym Rozumku i długie słowa sprawiają mi wielką trudność.

Mam w spiżarni dwanaście garnczków, które wołają mnie już od godziny.

Puchatek spojrział na obydwie łapki. Wiedział, że jedna z nich jest prawa i wiedział jeszcze, że kiedy już się ustaliło, która z nich jest prawa, to druga była lewą, ale nigdy nie wiedział, jak zacząć.

*Hejże ha! Niech Kubuś żyje! Niechaj tyje,
je i pij! Czy przy srodzie, czy przy wto
rku, On w miodowym jest humorku.
I niewiele o co dba, Gdy na nosie
miodek ma! Więc śpiewajcie wszyscy
dzisiaj Hymn na cześć Puchatka-Misia,
Który swe Conieco zje. Za godzinę
lub za dwie!*

Fascynujący świat roślin Słonecznik – rekordzista

Za największą roślinę zielną uchodzi barszcz Mantegazziego pochodzący z Kaukazu. Barszcz ten, dziczyły i spotykany także w Polsce, może przekroczyć **3,6 m** wysokości, a liście mają ponad **0,9 m** długości. Skutecznie może on rywalizować z potężną byliną tropików o nazwie Gunnera manicata. Gunnera nie przekracza bowiem **2 metrów** wysokości, ale za to ma liście o średnicy **1,5 metra**. Wszystko to jednak nic wobec zdolności ogrodników. Wyhodowali oni bowiem pomidora o wysokości **19,8 m** (maj 2000 Nutriculture Ltd, Mawdesley) i słonecznika o wysokości **7,76** (1986 Oirschot, Holandia).

Gry i zabawy na świeżym powietrzu

Do tej zabawy potrzebna jest guma do skakania i minimum trzy osoby. Jedna z nich łapie za gumę oburącz, druga bierze do jednej ręki gumę, która leży na ziemi, do drugiej ręki gumę, która znajduje się pomiędzy rękami osoby, która ją trzyma. Tworzy się z gumy tzw. przekręcona kokardka.

Podczas zabawy wypowiada się słowa wierszyka ruszając przy tym rękami

raz w górę, raz w dół: „Myszka Miki gra w guziki, Myszka Miki pije sok. **Smik smak smok**”.

Na słowa „**smik smak smok**”, trzymający gumę, nogami przydeptują ją w różnych miejscach tworząc z niej płataninę, przez którą zadaniem trzeciej osoby jest przejść nie dotykając jej. Jeśli się jej to uda, gra dalej, jeśli się skuje, do gry wchodzi osoba trzymająca gumę.

IV edycja projektu „Szlakiem Narbutta” – ze Szczecina na Wileńszczyznę

W maju 2021 r. zrealizowana została pierwsza edycja szczecińskiego projektu pn. „Szlakiem Narbutta”. Ludwik Narbutt to bohater powstania styczniowego, naczelnik ziemi lidzkiej, fenomenalny dowódca, wielki, ale także zapomniany w kraju polski patriota.

Leszek Wątróbski

Płk Ludwik Narbutt (urodzony 26.08.1832 w Szawrach – zginął 5.05.1863 pod Dubiczami) to syn dziedzic Litwy Teodora Narbutta – herbu Trąby, wywodzącego się z bardzo starego litewskiego rodu wielkksiążęcego Dowszprungów i Krystyny z Sadowskich, córki kościuszkowskiego żołnierza. Był naczelnikiem powstania styczniowego na ziemi lidzkiej oraz człowiekiem nieskazitelnego serca, wielkiej wiary, kochany przez swoich żołnierzy i lokalną społeczność. Cechował go ogromny hart ducha, nieugięta energia oraz wytrwałość i konsekwencja. Bohater obydwu narodów – Rzeczypospolitej i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

CELE WYJAZDU

Celów tegorocznego, wiosennego wyjazdu na Wileńszczyznę „Szlakiem Narbutta” było kilka. Oczywiście najważniejszym było złożenie hołdu

płk Ludwikowi Narbuttowi w miejscu jego i jego żołnierzy zdradzieckiej śmierci (1863) – w jej rocznicę, przypadającą 5 maja. Chcieliśmy też odwiedzić liczne miejsca na Wileńszczyźnie związane z walkami powstańczymi 1863 roku oraz uczestniczyć w obchodach Święta Konstytucji 3 Maja i wreszcie w Marszu Polskośći – paradzie zorganizowanej w tym roku z okazji 35. rocznicy powstania Związku Polaków na Litwie. Byliśmy na miejscu, gdzie zginął płk Narbutt wraz ze swoimi żołnierzami.

Kolejnym wyzwaniem był „Marsz Pamięci” po Puszczy Rudnickiej, gdzie nadal znajdują się miejsca upamiętniające powstańców. Pokazywała je nam pani Krystyna Sławińska – znana przewodniczka i bibliotekarka. Dzięki niej dotarliśmy do miejsc, o których wcześniej wiedzieliśmy wyłącznie z książek, a dzięki niej mogliśmy je zobaczyć na żywo, w realu.

SYMBOLICZNE DĘBY

W zeszłym roku, kiedy szczecińska grupa, kolejny już raz, dotarła na Święte Błota (gdzie 5 maja 1863 r., w miejscu ostatniej potyczki, zginął płk Ludwik Narbutt wraz ze swoimi żołnierzami) padła propozycja, aby dodatkowo upamiętnić to miejsce, na którym uprzednio wzniesiono już krzyż i położono pamiątkową tablicę. Przygotowano więc dwie sadzonki półtorametrowych dąbków. I postanowiliśmy, że podczas tegorocznej IV edycji zostaną tam posadzone z racji 455. rocznicy zawarcia unii polsko-litewskiej (podpisanej w Lublinie w roku 1569) oraz powstania państwa Rzeczypospolitej Obojga Narodów, które funkcjonowało aż do rozbiorów.

Bardzo ciekawe było również samo Wilno.

25.>>

Święte Błota k. Dubicz. Złożenie hołdu płk Ludwikowi Narbuttowi w miejscu jego zdradzieckiej śmierci (w rocznicę, przypadającą 5 maja) Fot. Leszek Wątróbski

24.>>

Szczególne podziękowania należą się tu pani przewodnik Grażynie Hajdukiewicz, która nas oprowadzała po stolicy Litwy, a którą poznaliśmy we wrześniu ubiegłego roku. I wtedy to padła jej propozycja, że może kiedyś w przyszłości, zechcemy jeszcze lepiej poznać Litwę.

POCZĄTEK W PUSZCZY RUDNICKIEJ

Zwiedzanie rejonów — sołecznickiego i wileńskiego — rozpoczęliśmy od spotkania w Puszczy Rudnickiej. Był to m.in. leśny cmentarzyk koło Starych Macel nazywany w pobliskich wioskach „cmentarzykiem powstańców”. Podobny, zagubiony w lesie i położony głęboko w puszczy cmentarzyk, odwiedziliśmy kilka dni później. On także wywołał nasze wielkie wzruszenie. Zauważyliśmy bowiem, że był od dawna zaopiekowany przez miejscowych Polaków. Pochowani zostali tam bezimienni żołnierze AK. Są też 2 groby żołnierzy 76 Pułku Piechoty AK. Chcemy dołączyć do miejscowych opiekunów tych grobów i wspólnie pielęgnować pamięć naszych bohaterów. Chcemy też, aby wiedzieli, że historia i ich losy nie jest nam obca.

Na tym leśnym cmentarzyku jest też osobiwy grób z krzyżem zrobionym z osmalonej futryny drzewi. Dowiedzieliśmy się, że rodzina tam pochowana została zamordowana,

a następnie spalona w swoim domu. A krzyż, na ich grobie zrobiony został z futryny ich domostwa. To jest bardzo symboliczne, wymowne i tragiczne. Mówi bowiem o historii tych ziem i gehennie tamtejszej ludności, która najbardziej ucierpiała, wspomagając polskich żołnierzy i partyzantów, narażając się na różne niebezpieczeństwa ze strony różnych wrogów.

JEDNA Z NAJSTARSZYCH OSAD TATARSKICH NA LITWIE

Byliśmy również w innych miejscach upamiętniających powstańców — w Rudnikach nad Mereczanką czy nad mogiłą powstańca pod wsią Mamowo.

Wspólnie odwiedziliśmy wiele naprawdę wyjątkowych miejsc. Jedną z nich była wieś Sorok Tatarzy położona na południe od Wilna, zamieszkała nadal przez Tatarów, z drewnianym meczetem z 1815 r., otoczonym cmentarzem (mizarem) muzułmańskim z nagrobkami pochodzącymi z XVI i XVII w.

Sorok Tatarzy to jedna z najstarszych osad tatarskich na Litwie. Według tradycji Tatarów osiedlił tam książę Witold, który po wyprawie nad Don w 1397 r. sprowadził jeńców pojmanych w bitwach stoczonych z chanem perekopskim. Jedną z wersji głosi, że nazwa wsi (starorus. **Сорокъ** „czterdzieści”) pochodzi od 40 rodzin tatarskich sprowadzonych przez Wi-

tolda, według innej — od czterech rotmistrzów tatarskich, których żony urodziły w sumie 40 synów.

Mogliśmy tam wejść do meczetu i poznać ich kulturę. Oprowadzała nas po nim pani Fatima Buinovska — przewodnicząca wspólnoty tamtejszych Tatarów.

SUDERWA I BIAŁA WAKA

Ciekawe były dla nas również kolejne spotkania. A mianowicie w Suderwie, gdzie znajduje się polska szkoła, mieszcząca się w XIX-wiecznym dworcu, należącym w okresie międzywojennym do prof. Mariana Zdziechowskiego — rektora Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie (także historyka idei i literatury, filologa, filozofa, krytyka literackiego i publicysty oraz prezesa Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie).

I wreszcie w Białej Wace, w Wileńskim Centrum Nauczania Ekologii, gdzie mieliśmy okazję zwiedzić ruiny imponującego, aktualnie odbudowywanego, pałacu Łęskich. Wizyty i spotkania odbyte we wszystkich ośrodkach wskazywały każdorazowo na duże zainteresowanie naszym projektem.

W gronie uczestników tegorocznej edycji projektu „Szlakiem Narbutta” narodził się kolejny pomysł, aby nasze poznanie Litwy przenieść również na inne jeszcze regiony tego pięknego kraju.

26.>>

■ Spotkanie w redakcji „Kuriera Wileńskiego” Fot. Apolinary Klonowski

25.>> IWRESZCIE MARSZ POLSKOŚCI

W sobotę (4 maja) ulicami Wilna przeszła wielka, tradycyjna majowa Parada Polskości. Jak co roku tysiące Polaków z różnych części Litwy wzięło udział we wspólnej paradzie, dumnie manifestując swoją polskość i przywiązanie do niej. Uczestnicy marszu przeszli od placu Niepodległości przy litewskim parlamencie, a dalej Aleją Giedymina w kierunku Ostrej Bramy. Licznie powiewały polskie flagi. Widoczne były także flagi litewskie, unijne, jak również flagi Wileńszczyzny. Niesiono liczne transparenty i banery — m.in. z takimi hasłami jak: „Polak Polakowi bratem” — „Bohaterów Pamiętamy — Niepodległość Wysławiamy” czy „Nie rzucim ziemi skąd nasz ród”.

Maszerowaliśmy razem z samorządem Ejszyszek — m.in. ze starostą ejszyskim Mirosławem Bogdiunem, który wiedząc o naszej wyprawie spotkał się z nami już na początku naszego pobytu. Wspólnie zwiedziliśmy też izbę tradycji w tamtejszym domu kultury. Takie spotkania z samorządowcami to dla nas zawsze wielkie wyróżnienie i radość.

Wielkie podziękowania należą się również Ambasadzie RP w Wilnie, w szczególności pani konsul Irmynie Szmalec, która umożliwiła nam

powtórne dotarcie na Święte Błota, znajdujące się na pograniczu Litwy i Białorusi, gdzie miała miejsce ostatnia potyczka Ludwika Narbutta, a także siostrze Michaeli Rak.

SZLACHETNY CEL

Byliśmy również na najstarszej wileńskiej nekropolii — cmentarzu na Rossie, przy Mauzoleum Matki i Serca Syna, marszałka Józefa Piłsudskiego. Byliśmy tam dwukrotnie — m.in. w dniu Święta Konstytucji 3 Maja. Pojechaliśmy wreszcie do Żułowa (wsi założonej w XVII w. pod nazwą Miciany), w której urodził się Marszałek.

Nie zabrakło też i odwiedzin rodaków i spotkań z potrzebującymi. „Po rozmowie z prezesem Fundacji Kresowej »Śladem Narbutta« podjęliśmy decyzję, aby wybrać określoną rodzinę, która potrzebuje faktycznej pomocy materialnej” — opowiadał Łukasz Beta (plutonowy z 14 Brygady WOT). „Znaleźliśmy taką rodzinę, z pomocą świetlicy »Caritasu« z Ejszyszek i postanowiliśmy przeprowadzić zbiórkę. Odzew był natychmiastowy. Zgłosiło się bardzo dużo osób, które chciały wesprzeć tę wybraną polską rodzinę z Wileńszczyzny. Zgromadziliśmy szybko wiele rzeczy — w tym ubrania, zeszyty i słodycze. Myślimy

o dalszej pomocy dla nich. Będzie to może jakieś stypendium. Pewne jest natomiast już dziś, że tam jeszcze wrócimy”.

Odwiedziliśmy wreszcie redakcję „Kuriera Wileńskiego” (o jej przebiegu pisał na łamach KW red. Apolinary Klonowski w dniu 7 maja br. str.29 w tekście pt. „Redakcję »Kuriera Wileńskiego« odwiedzili rekonstruktorzy, współpracownicy i przyszli wojskowi”).

20 UCZESTNIKÓW PROJEKTU

W IV edycji szczecińskiego projektu uczestniczyło ponad 20 osób. Byli to członkowie szczecińskiej Fundacji Kresowej „Szlakiem Narbutta” (w skład, której weszło także dwóch Polaków z Norwegii oraz żołnierze CSB w Drawsku) i „Klubu historycznego 1863” — grupy łączącej (składającej się z ekipy ze świętokrzyskiego oraz przedstawicieli Małogoskiego Oddziału Powstańczego i Garnizonu Kieleckiego i z województwa łódzkiego z partii Józefa Oxińskiego z Czastar). „Klub historyczny 1863” specjalizuje się w powstaniu styczniowym, a koledzy z Garnizonu Kieleckiego także i partyzantką z czasów II wojny światowej, partia zaś Józefa Oxińskiego rekonstrukcją żołnierzy carskich okresu XIX w. ■

■ Dubicze (5 maja br.) przy pomniku płk L. Narbutta i jego żołnierzy Fot. Leszek Wątróbski

Krzyżówka

Doza, porcja leku Łaciate drzewo parkowe	▼	Skoszone dla krówek	▼	Bazar pełen staroci	▼	Wyniosłość, duma Orzeł z polskiego godła	▼	Galowy strój męski	▼	10	▼	... Café, polski zespół				
W tubce do zębów	▶	1	▶	▶	▶	Ernest, polski pisarz	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Tam mieszka król zoo	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	1 dm ³ w butelce	▶	▶	▶	Bierze się nią zamach				
Barwny materiał Wśród tańców	▶	▶	▶	▶	▶	Rodzaj ciastka lub suwak	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Niepodobieństwo	▶	12	▶	▶	▶	Niewielki kawałek kartki	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Stawiany za zasługi	▶	▶	▶	▶	▶	Sypiana do koryta	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Awersja do kogoś	▶	▶	▶	▶	▶	6	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Rzadkie imię męskie	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Atkinson, angielski komik	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Hudson lub Moss	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Gatunek sera	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Amerykański stan	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Ważne urodziny	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Stan medium Arab w boksie	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
Sokolowska lub Ekberg	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶	▶				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 16-17 MAJA

Poziomo: LOKAL - DONOS - NEPOMUCEN - MINUS - MAGDA - MISTRZ - ALGEBRA - OGAREK - ORKAN - GRANT - ROLMOPS - PAULO - TRAKT - LEGAR - PEPITA - OKTET - NIEBO - HAŻANIN - OKOŃ - ANONS - JAWOR - TEKSAS - MODRZEW - WATRA - BALKON - OTTO - WOLE - KORSO - OGÓREK - TRIK - WAGA

Pionowo: FLEMING - OPIEKA - AMATOR - OPIS - AULA - ŻYWOT - KONTUR - MULICA - ODROST - AMUR - EPOLET - NARRATOR - PLUSZAK - POGANIN - NOTEBOOK - DEMAGOG - TRON - NEWA - MONA - ERROR - KIOSK - LWÓW - GĄBKA - ANTEK - SIKORA - HOOD - RANEK - EBOLA - OLEG - AKANT - TYTOŃ - SENEKA

Hasło: Pamiątka rodzinna

Uśmiechnij się!

Jaś pyta dziadka:

— Dziadku, czy leciałeś już samolotem?

— Tak.

— A bałeś się?

— Tylko za pierwszym razem.

— A później?

— Później już nie latałem.

***

Kolega pyta więźnia:

— Więc jak do tego doszło?

— Jak wchodziłem do środka,

zaczęłam wiercić kasę wiertarką,

nagle słyszę dźwięk radiowozów,

wziąłem sprzęt, pobiegłem na

zewnątrz i schowałem się do klatki

schodowej kilka bloków dalej.

— To jak cię wytropili?

— Przez przedłużacz...

***

W sklepie zoologicznym klientka

składa reklamację:

— Kupiłam wczoraj u państwa żółwia

stepowego i chcę go wymienić

na innego.

— A co z nim jest nie tak?

— Nie chce stepować.

***

— Jesteś pewien, że to kwas?

— Możesz sprawdzić.

— Jak?

— Włóż palec, którego ci nie szkoda.

***

Żona żali się mężowi:

— Wcale o mnie nie mylisz! Ciągłe

tylko sport i sport. Nawet nie

pamiętasz, kiedy jest rocznica

naszego ślubu.

— Ależ pamiętam, kochanie. To było

tego samego dnia, gdy Małysz wygrał

Turniej Czterech Skoczni.

***

Na lekcji religii ksiądz pyta dzieci:

— Kto z was wie: do kiedy Adam i

Ewa żyli w raju?

— Do 15 września — odpowiada

Jasiu.

— Dlaczego do 15 września?

— Dlatego, że po 15 września nie

ma jabłek na drzewie.

***

Mąż do żony:

— Podaj mi śrubokręt.

— Gwiazdkowy?

— Nie, wielkanocny!

Wilno szykuje się do sezonu kąpielowego: w stolicy będzie więcej plaż

Justyna Giedrojć

Oficjalnie sezon kąpielowy w Wilnie rozpocznie się 1 czerwca. Tym razem w stolicy czynnych będzie 14 kąpielisk, o jedno więcej w porównaniu z ubiegłym rokiem.

— Nowe kąpielisko z całą niezbędną infrastrukturą zostanie urządzone w Nowej Wilejce. Plaża na brzegu Wilenki istnieje w tej dzielnicy już od wielu lat, ale nigdy to miejsce nie było odpowiednio zagospodarowane. Obecnie trwają tam jeszcze ostatnie roboty, dowożony jest nowy piasek, montowany potrzebny sprzęt — informuje „Kurier Wileński” Egidijus Steponavičius, kierownik działu komunikacji spółki samorządowej Grinda.

STOŁECZNE KĄPIELISKA

Spółka Grinda od wielu lat nadzoruje stołeczne plaże. W tym sezonie letnim będzie ich 14: nad Wilią w Wołokumpiach i na Żyrmunach, po dwie plaże nad jeziorem Balžio i jeziorem Topele, nad jeziorami Sałata, Balsys, Gilužio, w Grzegorzewie, na Zakrecie, Dworczanach i w Nowej Wilejce.

— W Wołokumpiach na drugiej plaży rozmieści się strefa dla nudyistów. Jest oddalona o 400 metrów od plaży ogólnej po to, żeby nikt nie chcący nie wszedł na tę plażę. Z kąpieliska w Zakrecie tradycyjnie będą mogli korzystać plażowicze z czworonogami — wyjaśnia rozmówca.

NIEBIESKA FLAGA

Podobnie jak w ubiegłym sezonie na trzech stołecznych kąpieliskach powiewać będzie niebieska flaga — międzynarodowy znak jakości.

— W kraju jest siedem kąpielisk oznaczonych tym znakiem jakości. W Wilnie są trzy — na Zielonych Jeziorach nad jeziorem Balsys, na Żyrmunach nad Wilią i na pierwszej plaży w Wołokumpiach. Są to

jedyne na Litwie zbiorniki słodkowodne posiadające certyfikat Niebieskiej Flagi. Taki międzynarodowy certyfikat zapewnia wypożyczającym odpowiednią jakość — zaznacza przedstawiciel Grindy.

Znak jakości można w każdym momencie utracić — np. w przypadku wystąpienia zanieczyszczeń wody czy gleby lub braku ratowników. Flaga jest ściągana aż do usunięcia problemu.

MONITORING WODY I PIASKU

— Co dwa tygodnie na wszystkich stołecznych kąpieliskach woda i piasek będą sprawdzane na zawartość szkodliwych substancji. Za dwa tygodnie do otwarcia sezonu kąpieliskowego też zostały pobrane próbki na wszystkich plażach. Teraz czekamy na wyniki badań. Będą one robione w ciągu całego sezonu letniego — mówi Egidijus Steponavičius.

Do połowy września nad bezpieczeństwem plażowiczów będą również czuwać ratownicy wodni. Bez względu na pogodę będą obecni na kąpieliskach od godz. 8.00 do 20.00.

INFRASTRUKTURA

Infrastruktura stołecznych kąpielisk jest dopasowana także do uprawiania sportu oraz innych atrakcji. Do dyspozycji plażowiczów są boiska do gry w siatkówkę i koszykówkę, sprzęt treningowy, zainstalowane są pomosty, liny, wyznaczające strefy do pływania, stojaki rowerowe, specjalne miejsca do grilla, urządzone place zabaw z huśtawkami i piaskownicami. Zamontowane są też łagodne zjazdy dla osób na wózkach inwalidzkich. Na każdej plaży są toalety oraz prysznice. Wszyscy mieszkańcy mogą bezpłatnie korzystać z tych zasobów. Plaże nad jeziorami Balsys, Balžio i Gilužio są szczególnie przystosowane dla osób z niepełnosprawnością.

— Samorząd stołeczny zadbał o to, by do kąpielisk można było wygodnie dojechać komunikacją miejską oraz rowerem. W tym celu wybudowano kilometry ścieżek rowerowych — opowiada Steponavičius.

W ub. tygodniu woda w stołecznych zbiornikach wodnych wynosiła ok. 15 stopni C. ■

TVP
WILNO

Co dwa tygodnie na wszystkich stołecznych kąpieliskach woda i piasek będą sprawdzane na zawartość szkodliwych substancji **Fot. Marian Paluszkiwicz**

„Panno Święta, co Jasnej bronisz Częstochowy i w Ostrej świecisz Bramie”

Spotkanie wokół książki „Ostra Brama w Wilnie” autorstwa prof. Marii Kałamajskiej-Saeed (1941–2023) odbędzie się 23 maja o godz. 18:00 w Muzeum Dziedzictwa Kościelnego w Wilnie przy ul. Šv. Mykolo 9.

W spotkaniu udział wezmą:

prof. Irena Vaišvilaitė — recenzentka publikacji, historyk sztuki, historyk kościoła, Uniwersytet Wileński;

dr Karol Guttmejer — konserwator zabytkoznawca, historyk sztuki, Instytut Polonika;

dr Mindaugas Paknys — historyk, historyk sztuki, Instytut Badań nad Kulturą Litewską.

Spotkanie będzie tłumaczone symultanicznie. Wstęp wolny.

„[...] Nie pochodzę z Wilna, nie należę nawet do przedwojennego pokolenia, toteż przy podjęciu tak wileńskiego tematu, jakim jest Ostra Brama, nie kierowały mną sentymenty osobiste. — czytamy we wstępie książki prof. Marii Kałamajskiej-Saeed. — Zaintrygował mnie fenomen kultu Matki Boskiej Ostrobramskiej, kultu uparcie żywego, wciąż od nowa krzepiącego nie tylko strapionych, ale również niepokornych. Jest w nim niespożyta siła sprawiająca, że rośnie on wśród przeciwności, odradzając się w nowych miejscach i środowiskach. W zmienionych okolicznościach nabiera nowych treści. [...]”

Książka „Ostra Brama w Wilnie” — wydana przez Instytut Polonika w ramach serii naukowej „Studia i Materiały” — to druga, poszerzona, dwujęzyczna (polsko-litewska) publikacja autorstwa profesor dotycząca tego zabytku. Ukazała się po ponad 30 latach od pierwszej edycji.

Publikacja powstała w oparciu o źródła pochodzące z zasobów m.in. Archiwum Prowincji Karmelitów Bosych w Czernej, Państwowego Archiwum Historycznego w Wilnie (lit. Lietuvos Valstybės istorijos archyvas), gdzie znalazły się m.in. zasoby przedwojennego Archiwum Archidiecezji Wileńskiej, Archiwum Miejskiego, Towarzystwa Przyjaciół Nauk oraz prywatne archiwum architekta Juliusza Kłosa zawierające pomiary zespołu

23 maja 2024 r.,
godz. 18:00,
Muzeum Dziedzictwa
Kościelnego
Wilno, ul. Šv. Mykolo 9

Ostrobramskiego z lat 1927 i 1932. Ich wartościowym uzupełnieniem jest podobna dokumentacja z roku 1952, przechowywana w wileńskiej bibliotece konserwatorskiej Ośrodka Dziedzictwa Kulturowego (lit. Kultūros paveldo centro paveldosaugos biblioteka).

— Instytut Polonika wydaje oprócz publikacji naukowych, będących wynikiem wcześniej realizowanych u nas projektów badawczych, także takie, które są efektem badań prowadzonych w innych ośrodkach badawczych. Robi to szczególnie wtedy, gdy publikacja ma znaczącą wartość dla dziejów polskich zabytków za granicą — podkreśla dr Karol Guttmejer z Instytutu Polonika. — Książka śp. prof. Marii Kałamajskiej-Saeed jest efektem takich badań i swoje pierwsze wydanie miała w 1990 r. w Państwowym Wydawnictwie Naukowym. Ówczesne możliwości edytorskie nie pozwoliły jednak na prezentację choćby w kolorze ważnego materiału ikonograficznego. Obecne wydanie jest uzupełnione i rozszerzone o wyniki późniejszych badań. Nadto zdecydowaliśmy się na tłumaczenie całej książki na język litewski. Chodziło o przybliżenie odbiorcom litewskim tak ważnej dla nich hi-

storii Ostrej Bramy, umieszczonego w niej wizerunku Matki Bożej, a także niebywałego kultu tego przedstawienia nie tylko na terenie dawnej Rzeczypospolitej. Jest to jednym z zadań Instytutu Polonika — propagowanie wiedzy o wspólnym dziedzictwie dawnej Rzeczypospolitej. Nie trzeba dodawać, że Ostra Brama to słowa — hasło, słowa — kod. Znałe większości Polaków i Litwinów od pokoleń — dodaje K. Guttmejer.

Publikacja wydana przez Instytutu Polonika to w pełni naukowa rozprawa, oparta na dogłębnych badaniach archiwalnych, ikonograficznych i historycznych. Napisana jest bardzo przystępnym, żywym językiem, a miejscami narracja prowadzona jest wręcz w sposób reportażowy.

Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA (Instytut Polonika) jest wyspecjalizowaną, państwową instytucją kultury, który prowadzi projekty o charakterze konserwatorskim, naukowo-badawczym, edukacyjnym i popularyzatorskim. Dzięki nim zachowywane są materialne świadectwa polskich dziejów, przywracana jest pamięć o ważnych dla współczesnych Polaków osobach oraz istotnych faktach historycznych. ■

Instytut Polonika

TVP WILNO	
7.00	Detektyw Literka
7.10, 17.25	S. anim. „Przyjaciele Misia i Marigolci”
7.35	Jedź na zdrowie
7.45	Pięknie przyprawiONA
8.05	Info Wilno
8.20	Studio Wilno
8.40	Forum
9.35	S. „Sześć sióstr”
10.30	Kuchenne recepty
10.55	Gra słów
11.15	S. anim. „Przyjaciele Misia i Marigolci”
11.50	Zakochaj się w Polsce
12.10	S. „Leśniczówka”
13.00	Info Wilno
13.05	Dobre historie
13.30	Tygiel
13.50	Giganci nauki – Podbój kosmosu
14.40	Tacy byliśmy
15.05	Słownik polsko@polski
15.35	Raport naukowy
16.00	Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20	S. „Klan”
16.45	S. „Barwy szczęścia”
17.10	Detektyw Literka
17.45	S. „Kres niewinności”
18.30	Nowe spojrzenie
19.00	Info Wilno
19.15	Studio Wilno
19.40	S. „M jak miłość”
20.30	„19.30”
20.55	„Pytanie dnia”
21.00	S. „Korona królów. Jagiellonowie”
21.25	S. „Leśniczówka”
21.50	„Dziki serca”
23.00	Na sygnale
23.45	Info Wilno
00.05	Studio Wilno
00.20	Anna Dymna - spotkajmy się
00.45	„19.30”
LRT TV	
6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.02	Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00,	

8.30	Wiadomości
9.00	S. „Morderstwa na północy”
9.50	S. „Komisarz Rex”
10.40	S. „Cała Schnell”
11.30	S. „Sprawa dla dwojga”
12.30	Kto i dlaczego?
13.00	Lato na kopcu
14.00, 15.00, 16.00,	Wiadomości
14.20, 15.15	Dzień dobry Litwo
16.15	S. „Raj dla kobiet”
17.00	S. „Obietnica”
18.00	Kto i dlaczego?
18.30	Ważna godzina
19.30	(Nie)emigranci
20.30	Panorama
21.00	Wybory 2024. Debata kandydatów do Parlamentu Europejskiego
22.30	Wiadomości rowerowe
23.00	S. „Oślepiające daszki”
00.00	S. „Komisarz Rex”
	
6.00	Filmy anim.
6.30	S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00	S. „Płomień”
8.00	S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00	S. „Krwawe kwiaty”
12.00	Wiadomości
13.20	Pani chłopka
14.30	S. „Mam na imię Farah”
15.30	S. „Aromat miłości”
16.30	Dobry wieczór, Litwo
18.30	Wiadomości
19.30	KK2
20.00	Będzie wszystkiego
21.00	S. „Potrzebuję miłości”
21.30	Wiadomości
22.30	„Zatoka zaginionych” thriller
00.20	S. „Syn marnotrawny”
LRT PLUS	

6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.05	Historie rzeczy
7.00	Kto i dlaczego?
7.30	Na tropach historii
8.30	7 dni Kowna
9.00	Dzień dobry Litwo
11.30	Białoruska Pogoń
12.00	STOP linia
13.00	Perspektywa
13.30	Spacery
14.00	„Położne” film dok.
15.30	S. „Z pamiętnika położnej”
16.30	Niezwykli ludzie.
17.00	S. dok. „Tematy wideo w Japonii”
17.15	Mistrzostwa Świata w hokeju na lodzie
19.45	Sportowe chwile z LRT
20.00	Pole bitwy
20.30	Panorama
21.00	„Niesamowici przegrani. Inna planeta” film dok.
22.15	„Wyznania”
22.45	Detektywi historii
23.40	Zapamiętajmy
00.00	Wiadomości DW (ros.)
00.15	Dziś na świecie (ros.)
	
6.00	Seriale anim.
7.45	S. „Pani Fazilet i jej córki”
8.55	S. „W wirze miłości”
10.00	S. „Trójkąt miłosny”
11.00	S. „Cudowny umysł”
12.00	S. „Rodzina”
14.00	S. „Cabo”
15.00	S. anim. „Simpsonowie”
16.00	TV3 wiadomości
16.30	TV Pomoc
18.30	TV3 wiadomości
19.30	„Pod prąd”
20.30	S. „Same żarty”
21.00	„TOP 3”
21.30	Wieczorne wiadomości TV3
22.30	„Pajęczka sieć” thriller
00.50	S. „Londyn mnie zabija”

	
6.00	„Zasady mojej kuchni”
7.20	S. „Agenci Sprawiedliwości”
8.25	S. „Oddział nr 44”
9.30	S. „Toptun”
10.30	S. „CSI. Miami”
11.30	S. „Świeża krew”
12.30	S. dok. „Mania chomikowania”
13.30	„Zasady mojej kuchni”
14.50	S. „Wojny glin. Charków”
15.55	S. „Toptun”
17.00	S. „Świeża krew”
18.00	„Ale numer!”
18.30	Mistrzostwa LKL
21.00	„Księgowy” film fab.
23.35	„Szybki jak śmierć” film fab.
	
5.30	Nowy dzień
6.30	S. dok. „Sekretne życie seksualne Hitlera”
7.30	Pół godziny z Valatką
8.00	Godzina TV Wolność
9.00	S. „Realna mistyka”
10.00	S. „Ślad”
11.00	S. „Raj”
12.00	Kod zdrowia
13.00	Nowy dzień
14.00	S. „Historia jednego przestępstwa”
15.00	Realna mistyka
16.00	Reporter
16.20	Sport. Pogoda
16.30	Litwa na żywo
17.00	S. dok. „Rowy śmierci”
18.00	Reporter
18.20	Sport. Pogoda
18.30	Życie w biznesie
19.00	S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
20.00	Reporter
20.18	Sport. Pogoda
20.20	S. „Realna mistyka”
21.25	S. „Raj”
22.30	Reporter
22.50	Sport. Pogoda
23.00	Litwa na żywo
23.30	S. dok. „Rowy

	
00.30	S. „Historia jednego przestępstwa
5.30	S. „Bosch”
7.25	S. „Cobra 11”
8.30	„Magazynowe wojny”
9.00	„E-gazas dugnas”
9.30	S. „Goldbergowie”
10.00	„Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00	S. „Żonaty i z dziećmi”
12.00	„Talenty Ameryki”
14.00	S. „Cobra 11”
15.00	S. „CSI. NY”
16.00	S. „Bosch”
18.00	S. „Simpsonowie”
19.00	S. „Żonaty i z dziećmi”
20.00	„Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00	„Push” dramat
23.20	S. „Ratownicy”
00.20	S. „Zaginiony symbol”
	
6.00	S. „Skradzione życie”
7.00	S. „Nieśmiertelnik”
8.00	S. „Ślepa”
9.00	S. „Zakazany owoc”
10.00	S. „Major Crimes”
11.00	S. „Detektyw z wybrzeża”
12.00	S. „Zabójcze umysły”
13.00	S. „Prawo i porządek”
14.00	S. „Partnerki”
15.00	S. „Anupamaa”
16.00	S. „Bądź ze mną”
17.00	S. „Gry losu”
18.00	S. „Ślepa”
19.00	S. „Doktor House”
20.00	S. „Prawo i porządek”
21.00	S. „Beck VII”
22.55	S. „Pacific Criminal”
01.05	S. „Spirala”
TVP 1	

6.15 S. „Dziedzictwo”	14.55 „Magiczny Świat Davida Copperfielda” film fab.	Extra”	minęło”	17.00 Informacje dnia
7.05 S. „Złoty chłopak”	17.05 S. „Maria Curie”	00.30 „Panorama”	20.25 „Z wieszaka historii”	17.10 Jestem mamą
8.00 Transmisja Mszy Świętej	18.45 Rozmowy (nie) wygodne		21.00 „Generał Władysław Sikorski” film dok.	17.25 Przyroda w Obiektywie
8.30 „Kościół z bliska”	19.45 „Elvis Costello: Mystery Dance” film dok.	7.00 „Był taki dzień”	21.40 „Lubię wracać tam, gdzie byłem”	17.40 Zdrowie z Bożej Apteki
9.00 S. „Wydział kryminalny Kitzbühel”	21.05 „W maju się nie umiera. Historia Barbary Sadowskiej”	7.02 „Ex Libris”	22.40 „Czarna Wołga”	17.55 Życie według świętego Jana Pawła II
9.50 S. „Ranczo”	22.40 „Tajemnica Henriego Picka”	7.20 „Działo się w Krakowie”	23.20 „Fotograf” dramat	18.10 Prosto o gospodarce
10.50 S. „Komisarz Alex”	00.30 „Margaret Atwood. Słowo to siła” film dok.	7.25 „Lwów - miasto i ludzie Niepodległej Rzeczypospolitej”		18.30 Zostań Żołnierzem RP
11.45 S. „Ojciec Mateusz”	22.40 „Tajemnica Henriego Picka”	7.45 S. „Tajemnica twierdzy szyfrów”	6.00 Augustianie - Wiara i prawda	18.45 Muzyczne chwile
12.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	00.30 „Margaret Atwood. Słowo to siła” film dok.	8.30 „Okrasa łamie przepisy”	6.45 Matusia	18.55 Poczet Wielkich Polaków
13.10 „Agrobiznes”		8.55 „Lena na Bałkanach”	7.40 Muzyczne chwile	19.00 Anioł Pański
13.35 „Magazyn Rolniczy”	7.15 Panorama	9.20 „Sensacje XX wieku”	7.50 Miasteczko Świętej Rodziny - Cotignac	19.05 Informacje dnia
13.50 „Hispania. Kraina królików” film dok.	7.40 „Anna Dymna - spotkajmy się”	10.10 „Portrety Wojenne”	8.45 Mateczniki Polskości	19.15 Rozmowy niedokończone
15.00 S. „Złoty chłopak”	8.10 „Pięknie przyprawiona”	10.35 „Ocalony świat”	8.55 Poczet Wielkich Polaków	20.25 Święty na każdy dzień
15.55 „Jaka to melodia?”	8.30 „Pytanie na śniadanie”	11.00 „Miniatury filmowe do muzyki klasycznej”	9.00 Informacje dnia	20.30 Każdy maluch to potrafi
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”	12.10 „Stacja Innowacja”	11.05 S. dok. „Dzika Polska”	9.15 Polski Punkt Widzenia	20.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
17.05 S. „Dziedzictwo”	12.30 S. „Barwy szczęścia”	11.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	9.35 Dar powołania	21.00 Informacje dnia
18.00 „Teleexpress”	13.00 „Gość Poranka”	11.55 „Było, nie minęło”	10:00 Papież Polak do Rodaków	21.20 Różaniec
18.20 „Jaka to melodia?”	13.20 „Makłowicz w podróży”	12.20 „Marzyciele”	10:00 Papież Polak do Rodaków	21.50 Myśląc Ojczyzna
18.55 S. „Klan”	13.50 S. „Z biegiem lat, z biegiem dni”	12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”	10:25 Słowo życia	22.00 Apel Jasnogórski
19.25 S. „Leśniczówka”	15.20 „Hala odlotów”	13.10 Był taki dzień	10.30 Święty na każdy dzień	22.20 Informacje dnia
20.00 „Jeden z dziesięciu”	16.15 „Jak to działa”	13.15 S. „W labiryncie”	10.35 W służbie Bogu i Ojczyźnie	22.40 Polski Punkt Widzenia
20.30 „19.30”	16.45 „Zwierzaki Czytaki”	13.40 „Światło i szkło”	11.00 Informacje dnia	23.00 Wadowice, miasto mojego dzieciństwa
20.55 Pytanie dnia	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	13.55 „Koło historii”	11.15 Jak my to widzimy - z daleka widać lepiej	23.55 Święty na każdy dzień
21.18 „Reporterzy”	17.30 S. „Barwy szczęścia”	14.25 „Seans” film dok.	11.45 Zew natury	00:00 Dar Wiary
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	18.00 Teleexpress	15.25 „Wszystkie kolory świata”	12.05 Mocni w Wierze	
22.10 „Lincz” dramat	18.20 „Gra słów. Krzyżówka”	16.15 „Był taki dzień”	12.35 Słowo życia	7.00 Fani czterech kótek
23.40 „Suburbicon” film fab.	18.50 S. „Leśniczówka”	16.20 „Kuchnia dwudziestolecia”	12.40 Ma się rozumieć	9.00 Jak to jest zrobione?
	19.20 „Vito odkrywa Polskę”	16.45 „Giganci historii”	12.50 Święty na każdy dzień	10.00 Łowcy klasyków
9.00 „Muzyczne poranki”	19.50 „Nad Niemnem”	17.30 „Encyklopedia II wojny światowej”	13.00 Anioł Pański	10.30 Skarby z szopy
9.50 „Zaginione Skarby” film anim.	20.10 „Studio Lwów”	18.00 S. „Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy”	13.03 Informacje dnia	12.00 Ocalić dom
10.05 S. „Maria Curie”	20.30 „19.30”	19.00 S. „Tajemnica twierdzy szyfrów”	13.20 Marianie w Kazachstanie	14.00 Wiejski dom w wielkim stylu
11.40 „Szatan z siódmej klasy” film fab.	20.55 Pytanie dnia	19.45 „Polacy na ratunek Żydom”	13.35 Oto jestem	19.00 Jak to jest zrobione?
13.35 „Zaginione Skarby” film anim.	21.25 S. „Ojciec Mateusz”	20.00 „Było, nie	14.30 Msza święta z Jasnej Góry	19.30 Jak to działa?
13.50 „Dietrich i Garbo, dwie boginie kina” film dok.	23.15 „Niech Pan uważa, kapitanie...” film dok.		15.20 Muzyczne chwile	20.00 Łowcy staroci: renowacje
	00.10 „Teleexpress		15.30 Franciszek Kleeberg - ostatni generał Kampanii Wrześniowej	21.00 Gorączka złota: złoty szlak
			16.00 Baron Feliks Konopka - życie i twórczość	00.00 Złoto Ameryki
			16.50 Ma się rozumieć	

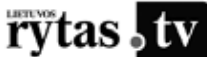
TVP WILNO	
7.00 Zwierzaki Czytaki	7.10 Figu Migu
7.20 S. anim. „Agatka”	7.35 Moda na rodzinę
8.00 Info Wilno	8.20 Studio Wilno
8.35 Woronicza 17	9.35 S. „Sześć siostr”
10.30 W kotle historii	10.55 Gra słów. Krzyżówka
11.20 Zwierzaki Czytaki	11.35 S. anim. „Agatka”
11.45 Dobre historie	12.10 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
12.35 S. „Leśniczówka”	13.00 Info Wilno
13.05 Było, nie minęło	13.30 Nad Niemnem
13.45 Va Banque	14.35 To jest grane
15.05 Słownik polsko@polski	15.30 Jak to działa
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego	16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”	17.10 Figu Migu
17.20 Zwierzaki Czytaki	17.40 Sława i chwała
18.35 Tygiel	19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno	19.35 Panorama litewska
19.40 S. „M jak miłość”	20.30 „19.30”
20.55 „Pytanie dnia”	21.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
21.25 S. „Leśniczówka”	21.50 Szansa na sukces
23.25 S. „Na sygnale”	00.15 Info Wilno
00.35 Studio Wilno	00.55 Pozyteczni.pl
LRT TV	
6.00 Hymn Republiki Litewskiej	6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00,	

8.30 Wiadomości	9.00 S. „Morderstwa na północy”
9.50 S. „Komisarz Rex”	10.40 S. „Cała Schnell”
11.30 S. „Sprawa dla dwojga”	12.20 S. dok. „Tematy wideo w Japonii”
12.30 Kto i dlaczego?	13.00 Lato na kopcu
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości	14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.15 S. „Raj dla kobiet”	17.00 S. „Obietnica”
18.00 Kto i dlaczego?	18.30 Ważna godzina
19.30 Więc gdzie dalej?	20.30 Panorama
21.00 Temat dnia	21.30 Wybory 2024. Debaty kandydatów do Parlamentu Europejskiego
22.30 Wiadomości Rowerowe	23.00 S. „Oślepiające daszki”
00.00 S. „Komisarz Rex”	

	
6.00 Filmy anim.	6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Płomień”	8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00 S. „Krwawe kwiaty”	12.00 Wiadomości
13.20 Pani chłopka	14.30 S. „Mam na imię Farah”
15.30 S. „Aromat miłości”	16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości	19.30 KK2
20.00 Szeszkinie 20	21.00 S. „Potrzebuję miłości”
21.30 Wiadomości	22.30 „Zanim zasną” thriller
00.20 S. „Syn marnotrawny”	

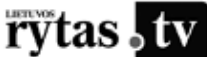
LRT | PLUS

6.00 Hymn Republiki Litewskiej	6.05 (Nie)emigranci
7.00 Kto i dlaczego?	7.30 Dzieci tysiąclecia Litwy
8.30 Wiara i życie	9.00 Dzień dobry, Litwa
11.30 Jesteśmy Ukraińcami	12.00 Litwin w sercu
13.00 Gen ciekawości	13.30 Euromaxx
14.00 To jest kino.	14.30 „Wszystko jest samotne” film dok.
15.30 S. „Z pamiętnika położnej”	16.30 Dzień dobry, Litwo
18.30 „Babciu, naucz mnie”	19.00 „Zielona półka”
19.30 „Zagłada gett” film dok.	20.30 Panoama
21.00 Koncert	22.50 Herbata
23.45 S. dok. „Pocztówki podróżnicze”	00.00 S. „Wiadomości DW (ros.)”
00.15 Dziś na świecie (ros.)	

	
5.30 Nowy dzień	6.30 S. dok. „Sekretne życie seksualne Hitlera”
7.30 W cieniu mężczyzn	8.00 S. dok. „Rowy śmierci”
9.00 S. „Realna mistyka”	10.00 S. „Ślad”
11.00 S. „Raj”	12.00 W świecie koszykówki
12.30 Pytanko	13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Historia jednego przestępstwa”	15.00 Realna mistyka
16.00 Reporter	16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo	17.00 „Drogi marynarza. Koszykówka w porcie” film dok.
18.00 Reporter	18.20 Sport. Pogoda
18.30 Cel podróży	19.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
20.00 Reporter	20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Realna mistyka”	

	
6.00 Seriale anim.	7.45 S. „Pani Fazilet i jej córki”
8.55 S. „W wirze miłości”	10.00 S. „Trójkąt miłosny”
11.00 S. „Cudowny umysł”	12.00 S. „Rodzina”
14.00 S. „Cabo”	15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości	16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości	19.30 „Pod prąd”
20.30 S. „Same żarty”	21.00 „TOP 3”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3	22.30 „Londyński bulwar” melodramat
00.40 S. „Londyn mnie zabija”	

	
6.00 „Zasady mojej kuchni”	7.20 S. „Agenci Sprawiedliwości”
8.25 S. „Oddział nr 44”	9.30 S. „Toptun”
10.30 S. „CSI. Miami”	11.30 S. „Świeża krew”
12.30 S. dok. „Mania chomikowania”	13.30 „Zasady mojej kuchni”
14.50 S. „Wojny glin. Charków”	15.55 S. „Toptun”
17.00 S. „Świeża krew”	18.00 „Ale numer!”
18.30 Mistrzostwa LKL	21.00 „Ostatnie zlecenie” thriller
23.05 „Księgowy” film fab.	

	
5.30 Nowy dzień	6.30 S. dok. „Sekretne życie seksualne Hitlera”
7.30 W cieniu mężczyzn	8.00 S. dok. „Rowy śmierci”
9.00 S. „Realna mistyka”	10.00 S. „Ślad”
11.00 S. „Raj”	12.00 W świecie koszykówki
12.30 Pytanko	13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Historia jednego przestępstwa”	15.00 Realna mistyka
16.00 Reporter	16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo	17.00 „Drogi marynarza. Koszykówka w porcie” film dok.
18.00 Reporter	18.20 Sport. Pogoda
18.30 Cel podróży	19.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
20.00 Reporter	20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Realna mistyka”	

21.25 S. „Raj”	22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda	23.00 Litwa na żywo
23.30 „Drogi marynarza. Koszykówka w porcie” film dok.	00.30 S. „Historia jednego przestępstwa”

	
5.50 S. „Bosch”	7.25 S. „Cobra 11”
8.30 „Magazynowe wojny”	9.00 „Na jednym końcu haczyk”
9.30 S. „Goldbergowie”	10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00 S. „Żonaty i z dziećmi”	12.00 „Talenty Ameryki”
13.00 „Gwiazdy lombardu”	14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „CSI. NY”	16.00 S. „Bosch”
18.00 S. „Simpsonowie”	19.00 S. „Żonaty i z dziećmi”
20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”	21.00 „Wieczne smoki” dramat
23.05 S. „Ratownicy”	23.55 S. „Zaginiony symbol”

	
6.00 S. „Skradzione życie”	7.00 S. „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Ślepa”	9.00 S. „Zakazany owoc”
10.00 S. „Major Crimes”	11.00 S. „Detektyw z wybrzeża”
12.00 S. „Zabójcze umysły”	13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Partnerki”	15.00 S. „Anupamaa”
16.00 S. „Bądź ze mną”	17.00 S. „Gry losu”
18.00 S. „Ślepa”	

19.00 S. „Doktor House”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Beck VII”
00.50 S. „Spirala”

6.15 S. „Dziedzictwo”
7.05 S. „Złoty chłopak”
8.00 Transmisja Mszy Świętej
8.30 „Zrujnowani odbudowani”
9.00 S. „Wydział kryminalny Kitzbühel”
9.50 S. „Ranczo”
10.45 S. „Komisarz Alex”
11.40 S. „Ojciec Mateusz”
12.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
13.10 „Agrobiznes”
13.40 „Rok w ogrodzie Extra”
13.50 „Wyspa hipopotamów” film dok.
15.00 S. „Złoty chłopak”
15.55 „Jaka to melodia?”
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Jaka to melodia?”
18.55 S. „Klan”
19.25 S. „Leśniczówka”
20.00 „Jeden z dziesięciu”
20.30 „19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.18 „Reporterzy”
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
22.10 „Ze śmiercią jej do twarzy” komedia
00.00 „Szalone przygody Louisa de Funesa”

9.00 „Muzyczne poranki”
9.35 „Zaginione -

odnalezione”
10.05 S. „Maria Curie”
11.45 „Magiczny Świat Davida Copperfielda” film dok.
13.55 „Elvis Costello: Mystery Dance” film dok.
15.10 „Awantura o Basię” film obycz.
17.10 S. „Maria Curie”
18.45 „Rzecz Polska”
19.10 „Szczęśliwy pracownik, czyli jak sabotować pracę” film dok.
20.45 „Ukraińska czytanka”
21.00 „Nauczyciel” film fab.
23.00 S. Profesor T.”
00.00 „Jazz.pl”

7.00 Panorama
7.30 „Stacja Arktyka”
8.00 „Okrasa łamie przepisy”
8.30 „Pytanie na śniadanie”
12.10 „Studio Lwów”
12.30 S. „Barwy szczęścia”
13.00 „Gość Poranka”
13.25 „Operacja zdrowie” magazyn medyczny
13.50 S. „Ojciec Mateusz”
15.35 „Niech Pan uważa, kapitanie...” film dok.
16.35 S. anim. „Animowanki”
16.45 „GO-TU – JEMY”
17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
17.30 S. „Barwy szczęścia”
18.00 Teleexpress
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.50 S. „Leśniczówka”
19.20 „Beacon Hill - Amerykańska Częstochowa” film dok.
19.50 „Kierunek Zachód”

20.10 „Magazyn z Wysp”
20.30 „19.30”
20.55 Pytanie dnia
21.25 S. „O mnie się nie martw”
23.10 „Generał Polskich Nadziei”
00.10 „Teleexpress Extra”
00.30 „Panorama”

7.00 „Był taki dzień”
7.02 „Było, nie minęło”
7.25 „Lwów - miasto i ludzie Niepodległej Rzeczypospolitej”
7.45 S. „Tajemnica twierdzy szyfrów”
8.30 „Okrasa łamie przepisy”
8.55 „Lena na Bałkanach”
9.20 „Sensacje XX wieku”
10.05 „Portrety Wojenne. Kobiety”
10.35 „Ocalony świat”
11.05 „Dzika Polska”
11.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
11.55 „Było, nie minęło”
12.20 „Marzyciele”
12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”
13.15 „W labiryncie”
13.45 „Wojownicy czasu”
14.15 S. dok. „Aerial profiles”
15.05 „Był taki dzień”
15.10 „Lubię wracać tam, gdzie byłem” film dok.
16.05 „Był taki dzień”
16.10 „Kuchnia dwudziestolecia”
16.35 „Był taki dzień”
16.40 „Giganci historii”
17.25 S. „Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy”

19.00 S. „Tajemnica twierdzy szyfrów”
19.45 „Polacy na ratunek Żydom”
20.00 „W kotle historii”
20.30 „Ekspertyza”
20.55 „Bitwa o Monte Cassino 1944” film dok.
21.55 Generał Władysław Sikorski” film dok.
22.40 „Czarna Wołga”
23.20 „Związek Polaków w Niemczech - Polska matka naszą”

6.00 Prosto o gospodarce
6.20 Jestem mamą
6.35 Odpowiedzialni za Kościół
7.00 Żołnierz Kościoła
8.00 Zgubić z oczu brzeg
8.35 Zdrowie z Bożej Apteki
8.55 Poczet Wielkich Polaków
9.00 Informacje dnia
9.15 Polski Punkt Widzenia
9.35 Każdy maluch to potrafi
9.50 Słowo życia
10.00 Tak Go pamiętam
10.20 Mateczniki Polskości
10.30 Sanktuaria polskie
10.50 Święty na każdy dzień
11.00 Audiencja Generalna Ojca Świętego Franciszka z Watykanu
11.50 Muzyczne chwile
12.00 Zagłada redemptorystów Woli
12.25 Jestem mamą
12.40 Prosto o gospodarce
13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 János Esterházy. Niewymazana

historia
14.20 Tyle krzywdy
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Siostry Magdalenki od Pokuty
16.30 Woda i las - źródło życia na ziemi
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Na zdrowie
17.30 „Zostaliśmy z Bogiem, Panie Pułkowniku”
18.00 Po stronie prawdy
18.50 Muzyczne chwile
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 Opowieści z Księgi Cnót
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Myśląc Ojczyzna
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 Wyzwolenie
23.45 Z Benedyktem XVI rok po roku
00.15 Życie lasu. Ptaki

7.00 Fani czterech kótek
9.00 Jak to jest zrobione?
10.00 Łowcy klasyków
10.30 Skarby z szopy
12.00 Łowcy staroci
18.00 Fani czterech kótek
19.00 Jak to jest zrobione?
20.00 Łowcy staroci: renowacje
21.00 Łowcy klasyków
23.00 Fani czterech kótek
00.00 Nagi instynkt przetrwania

Jacek Zaborski

Marta Bożyk

Mira Skoczek-Wojnicka

Bogdan Miga

Aleksander Mitka

Rafal Pytel

Krzysztof Tomalski

Malgorzata Stachurska

Monika Palka

Marta Wojnicka

Marta Wakula-Mac

**in
fi
ni
ty**

Lenkijos dailininkų sąjungos
Krokuvos apskrities skyriaus

Grafikos
paroda

Parodos
atidarymas
2024.05.25 d.
15.00 val.

FOE
MENO GALERIJA

MTG
2024

LENKIJOS
INSTITUTAS
VILNIUS

TRAKŲ ISTORINIO
NACIONALINIO
PARKO DIREKCIJA

2024.05.25 – 07.01

Užutrakio dvaro sodgėbos rūmai
(III aukštas), Užutrakio g. 17, Trakai

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. +370 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.

Tel. +370 659 57 721

USŁUGI

Muruję piece, piecyki. Remontuję stare. Niedrogo. Tel. +370 683 95 373

Wykonujemy prace wysokiej jakości i w terminie: architektura krajobrazu, układanie kostki brukowej. Doświadczenie 10 lat. Wilno. Tel. +370 684 30 018

Pomagam i doradzam w sprzedaży bądź wynajęciu domu, mieszkania lub ziemi.

Tel. +370 645 444 47

Informuojame žemės sklypo (kad. Nr. 4152/1300:0195), esančio **Vilniaus r. sav., Mickūnų sen., Linkų k.**, savininkę **A. G.**, kad matininkas Aurimas Žutautas (kvalifikacijos pažymėjimo Nr. 2M-M-2853) **2024-06-04 09:00 val.** vykdys gretimo žemės sklypo (kad. Nr. 4152/1300:0061), esančio **Vilniaus r. sav., Mickūnų sen., Linkų k., Taurijos g. 25A**, ribų ženklinimo darbus. Prireikus išsamesnės informacijos, prašome kreiptis į Aurimą Žutautą adresu Architektų g. 56-35, LT-04111 Vilnius, el. paštu geopro.az@gmail.com arba telefonu +37068419942.

Zam. 2787

24, 25 i 26 maja

ZAPRASZAMY NA TRADYCYJNĄ WIOSENĄ WYSTAWĘ-KIERMASZ „Lietuvos žiedai”

w OGRODZIE BOTANICZNYM Uniwersytetu Wileńskiego Vilnius, ul Kairėnų 43

Tel. +370 689 17 442

SKELBIMAS APIE NUMATOMĄ ŽEMĖS SKLYPO RIBŲ ŽENKLINIMĄ

Informuojame žemės sklypo Nr. 4192/0400:0224 savininką(-us), kad UAB „Krianta“ **2023-06-04 dieną 10.30 val.** vykdys žemės sklypo, kurio kadastro Nr. 4192/0400:0075, esančio **Maciūnų vs., Sužionių sen., Vilniaus raj.** ribų ženklinimo darbus. Sklypo Nr. 4192/0400:0224 savininką(-us) arba paveldėtojus nurodytu laiku kviečiame atvykti prie bendros sklypų ribos. Prireikus išsamesnės informacijos, prašom kreiptis į UAB „Krianta“ adresu Kalvarijų g. 129-301, el. paštu egidijus@krianta.lt arba telefonu 85 2779655

Zam. 2788

Zatrudnimy šlusarza (mechanika)

- wynagrodzenie od 800 euro
- miejsce pracy: Wilno, Birbynių g. 4A
- obowiązki: remont samochodów

Informacija:

+370 685 040 80

info@klion.lt

Marta Gušniowska
Noniek

29 MAJA 2024
10:00 // 12:00 // 18:30

WIECEJ INFO:
WWW.POLSKIDOM.LT

PREMIERA: 27.11.2021 r.

TEATR DORMANA

poloniafes

OLEN FUNDACJA

McCartney na liście najbogatszych muzyków

W tym roku Paul McCartney awansował na liście najbogatszych o 10 pozycji. Obecnie zajmuje 165. lokatę wśród 350 brytyjskich bogaczy. Jego majątek wzrósł w ciągu roku o 50 mln funtów i przekroczył kwotę miliarda. Paul McCartney był obecny na tej liście od dawna. W 2022 r. jego majątek szacowano na 865 mln funtów, a rok później na 950 mln. Pomnożeniu pieniędzy przysłużyły się wpływy z trasy koncertowej „Got Back Tour”, wzrost wartości jego katalogu muzycznego, cover jego utworu „Blackbird” w wykonaniu Beyoncé, a także premiera ostatniej piosenki the Beatles — „Nowa And then”.
Fot. CC BY 2.0

W wieku 119 lat zmarła najstarsza Greczynka

W wieku 119 lat zmarła najstarsza mieszkanka Grecji Irini Baroulakis. Kobieta mówiła, że jej „sekretem” długiego życia była dieta kreteńska i modlitwa. Greczynka nie brała leków i prawie nie chorowała. Zmarła w ub. wtorek wieczorem w Chanii na Krecie. Kobieta całe życie związała z miejscowością Paidochori w gminie Apokoronas. „Z ogromnym szacunkiem żegnamy najstarszą osobę w Grecji, Irini Baroulakis, która odeszła w wieku 119 lat. Urodziła się, założyła rodzinę i całe życie spędziła w naszej gminie, w Paidochori. Jej styl życia i jej cnoty to dla nas przykład do naśladowania” — oświadczyła gmina. Jak podkreśliły media w Grecji, kobieta miała „dobre geny”: jej ojciec zmarł w wieku 107 lat, a matka dożyła lat stu. W 2019 r. pani Irini powiedziała, że jej „sekretem” długiego życia była modlitwa i dieta kreteńska, zwłaszcza dużo zielonych warzyw. Prawie nie chorowała i nie przyjmowała na stałe leków.

Złowiono najbardziej trującą rybę świata

Na północy Chorwacji, przy wybrzeżu Istrii, zaobserwowano 7 osobników ropuchy srebrzystej, niezwykle trującego gatunku, którego trucizna jest 1 200 razy silniejsza od cyjanku. Jedną z ryb złowiono na głębokości 19 m i przewieziono do centrum badań. Ropucha srebrzysta posiada niezwykle silną truciznę, tetrodotoksynę, która może powodować problemy zdrowotne i śmierć w wyniku spożycia jej mięsa. Przyjmuje się, że śmiertelną jest dawka od 1 do 2 mg. Gatunek migruje do wód Morza Śródziemnego z Morza Czerwonego przez Kanał Sueski. Najczęściej ryby te występują w Oceanie Indyjskim i w wodach Pacyfiku.
Fot. CC BY 3.0

Fotomigawka

■ Festiwal „Dzień Muzyki Ulicznej” wypełnił muzyką ulice, place i parki miast Fot. Marian Paluszkiewicz